

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง:กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโคงยาง
อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

นางสาววนิดา ถีสุงเนิน

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2545

บทคัดย่อ

นางสาววนิดา ถีสุงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษากองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
 อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสณ์, 146 หน้า

ในการศึกษาวิจัยการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีวัตถุประสงค์หลักดังนี้

1. ศึกษานโยบาย หลักการ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองและศึกษาดำเนินการของกองทุนหมู่บ้านขอนแก่นในด้านต่างๆ รวมถึงสภาพทั่วไปของหมู่บ้าน เบื้องต้นโดยละเอียด
2. กำหนดตัวแปรและตัวชี้วัด รวมถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ชิปโมเดล เป็นตัวกำหนดโครงสร้างของการประเมินและข้อมูลที่ต้องการในการประเมิน
3. เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งจากการศึกษาจากเอกสารและภาคสนามสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้ แล้วแจกแจงเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นที่ศึกษา
4. วิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอการประเมินและข้อเสนอแนะการศึกษาใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ โดยใช้รูปแบบการประเมินชิปโมเดล (CIPP Model) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (Indepth Interview) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลทำการประมวลและวิเคราะห์ข้อมูล

สรุปจากการวิจัยพบว่า การวิเคราะห์นโยบาย แนวคิดของคณะกรรมการกองทุนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการประเมินโครงการควรจะมีการแก้ไขปัญหาในระบบบัญชีกองทุน เพราะขาดผู้มีความรู้ความสามารถในเรื่องการจัดทำบัญชี และควรเปิดโอกาสกับคนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถมีการศึกษา ได้เข้ามาบริหารจัดการกองทุนเพื่อให้กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพ

สาขาเทคโนโลยีการจัดการ
 ปีการศึกษา 2545

ลายมือชื่อนักศึกษา.....*[Signature]*.....
 ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*[Signature]*.....

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการ ของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารีได้

อาจารย์ที่ปรึกษา

 (อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสณ์)

กรรมการสอบ

 (อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสณ์)

 (อาจารย์ธีรวิทย์ ทาเวียง)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

 (รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)
 คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.9...ปี.ค. 2545พ.ศ. ....

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์นี้สำเร็จล่วงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลืออย่างดียิ่งทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานวิจัย อาทิ เช่น

- อาจารย์ชัยวัฒน์ จิตรวาสน์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร.คณิต ไข่มุกด์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ขวัญกมล กลิ่นศรีสุข, อาจารย์ ดร.ไทย ทิพย์สุวรรณกุล, อาจารย์ ดร.พัฒนา กิติอาษา และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ให้ความรู้ทางวิชาการ
- พัฒนาชุมชนอำเภอสูงเนิน ที่ให้คำปรึกษาด้านการปฏิบัติการให้พื้นที่
- นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ประธานกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ให้ข้อมูล และอำนวยความสะดวก และขอขอบคณาจารย์ในหมู่บ้าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ต่าง ๆ

ทำนนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมการศึกษา เป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จในชีวิต

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
วนิดา ถีสุงเนิน

สารบัญ

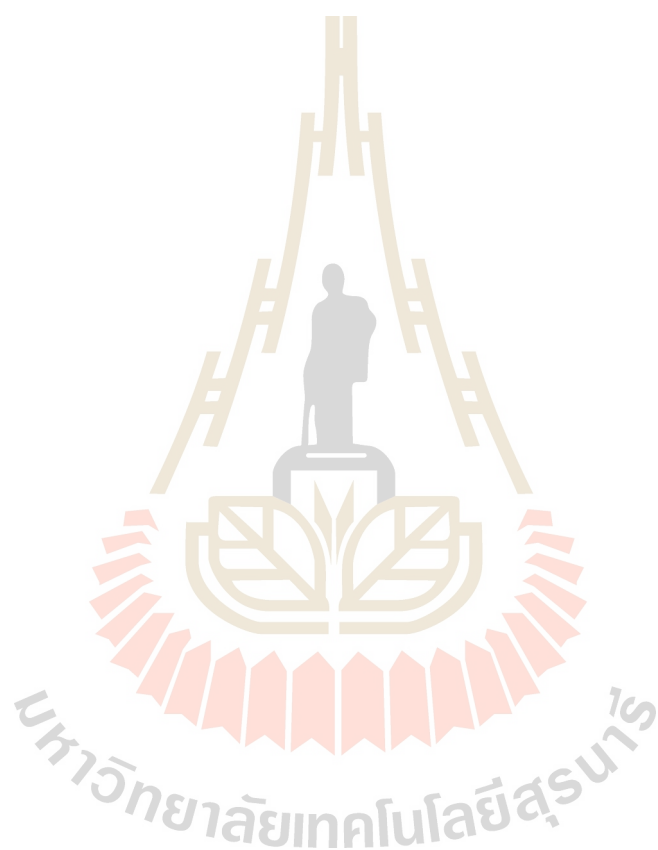
หน้า

บทคัดย่อ.....	ก
หน้าอำนวยการ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญแผนภาพ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1. ภูมิหลังหรือหลักการและเหตุผล.....	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ.....	1
3. กรอบความคิดทฤษฎี.....	2
4. วิธีดำเนินการ.....	3
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ.....	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง.....	4
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ.....	5
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544.....	6
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	8
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน.....	9
5. ระเบียบกองทุนและชุมชนเมือง.....	9
6. การพิจารณาเงินกองทุนสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและ ชุมชนเมือง.....	13
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพชีพโมเดล.....	13
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง.....	13

9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง.....	14
บทที่3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	15
1. วิธีการประเมินโครงการ.....	15
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	17
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ.....	18
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน.....	21
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	22
6. การวิเคราะห์ข้อมูล.....	22
บทที่4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ.....	24
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	25
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม.....	41
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้.....	46
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การทำสารนิพนธ์	46
5. ความเข้มแข็งของชุมชน.....	47
6. แนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุน.....	48
บทที่5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	49
1. สรุป อภิปรายผล.....	49
2. วิธีการดำเนินการ	49
3. ผลการดำเนินการ.....	50
4. อภิปรายผล.....	50
5. ข้อเสนอแนะ.....	51
บรรณานุกรม.....	52
ภาคผนวก ก แบบรายงาน บร.1-บร.12.....	53
ภาคผนวก ข ระเบียบกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น.....	113
ภาคผนวก ค ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี.....	120

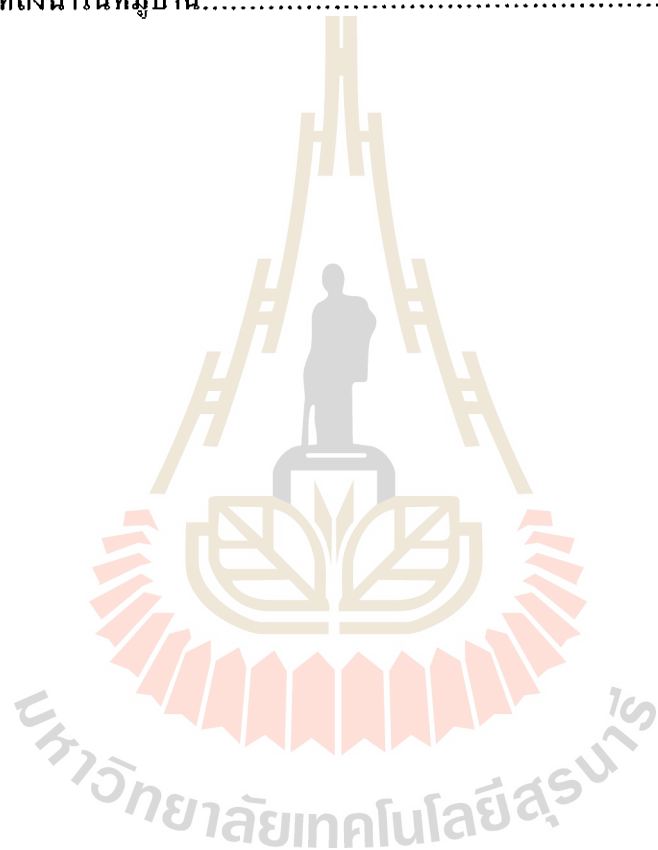
สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่	หน้า
1. องค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ”ชิพโมเดล”.....	20
2. ภาวะการขาดดุลการค้า.....	30

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1. แสดงรายได้ของประชากรต่อปีต่อครอบครัว.....	39
2. แสดงประเพณีวัฒนธรรม.....	40
3. แสดงการศึกษาของประชากร.....	40
4. แสดงแหล่งน้ำในหมู่บ้าน.....	41

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ตามนโยบายเร่งด่วนในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สู้กับปัญหาความยากจน ของประชาชนส่วนใหญ่ในประเทศที่กำลังเผชิญอยู่คือการ ไม่มีทุนและขาดโอกาสเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อนำมาพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ ลดรายจ่าย ตลอดจนบรรเทาเหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วนรัฐบาล มีเจตนารมณ์ที่จะแก้ไขปัญหาความยากจน โดยได้กำหนดนโยบายจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ กองทุนละ 1 ล้านบาท สำหรับเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง ใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอีกทั้งเพื่อให้ท้องถิ่นมีขีดความสามารถในการจัดระบบและบริหารเงินกองทุนของตนเอง เพื่อสร้างศักยภาพในการส่งเสริมความเข้มแข็งด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน อันเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากของประเทศ

การมีองค์ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพและพัฒนากองทุน ไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน จึงสมควรให้มีการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกรณีศึกษา หมู่บ้านขอนแก่น ตำบลไค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เพื่อทราบว่าโครงการกองทุนหมู่บ้านบรรลุวัตถุประสงค์ ตามเจตนารมณ์ของรัฐบาลมากน้อยเพียงใดจึงมีการประเมินกองทุนหมู่บ้าน เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จตลอดจนจุดอ่อนที่ควรปรับปรุงในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านต่อไป

2. วัตถุประสงค์

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษาบ้านขอนแก่น ตำบลไค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยที่พื้นที่นี้ได้รับการจัดสรรเงินกองทุน 1 ล้านบาท มีวัตถุประสงค์ของการประเมินดังต่อไปนี้

2.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.1.1 ท้องถิ่นชุมชนมีกองทุนหมุนเวียนเพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน

- 2.1.2 ท้องถิ่นชุมชนมีความสามารถในการบริหารจัดการกองทุน
- 2.1.3 ท้องถิ่นชุมชนมีกระบวนการพึ่งพาตนเอง โดยการเรียนรู้และคิดริเริ่ม เพื่อแก้ปัญหาของตนเอง มีการสร้างศักยภาพของตนเอง และมีการสร้างเศรษฐกิจแบบพอเพียง
- 2.1.4 เศรษฐกิจระดับฐานของประเทศได้รับการกระตุ้น และมีภูมิคุ้มกันกับทั้งสังคม
- 2.1.5 ประชาชนในท้องถิ่นมีศักยภาพ และความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม
- 2.2 เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน
- 2.3 เพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

3. กรอบแนวคิดทางทฤษฎี

กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ผู้ประเมินกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ซึ่งได้รับการจัดสรรเงิน 1 ล้านบาท จะใช้วิธีการวิเคราะห์ แนวคิดและรูปแบบการประเมินชีวิตของสตฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP MODEL) ซึ่งความหมายดังนี้

C	ย่อมาจาก	Context	คือ	บริบทของหน่วยระบบ
I	ย่อมาจาก	Input	คือ	ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Process	คือ	กระบวนการของหน่วยระบบ
P	ย่อมาจาก	Product	คือ	ผลผลิตของหน่วยระบบ

4. วิธีดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาวัตถุประสงค์ หลักการ เป้าหมาย ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้เข้าใจ

ขั้นตอนที่ 2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุนของกองทุนหมู่บ้านขอนแก่นที่เป็นกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 3. เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวม

รวมได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย โดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญ 3 วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจ โดยใช้แบบเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากส่วนราชการ เอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ข้อมูลพื้นฐานหมู่บ้าน (กชช.2ค.) แผนพัฒนาตำบลประจำปี 2545 แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) เอกสารกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จากทั้ง 2 แหล่งมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค CIPP Model

ขั้นตอนที่ 5. สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

จากการศึกษาครั้งนี้จะได้รับประโยชน์ดังนี้

1. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานและกระบวนการจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
2. ได้ทราบและมีความรู้ความเข้าใจปัจจัยต่างๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. ได้ตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารการพัฒนาเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแนวทางวัดความสำเร็จในโครงการพัฒนาต่างๆ ระดับหมู่บ้านขอนแก่นที่เป็นกรณีศึกษา
4. ได้ข้อสรุปและแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

หลักวิชาต่างๆ ที่ปรากฏในบทนี้ เป็นหลักวิชาที่ผู้ทำสารนิพนธ์ ได้ประมวลจากแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและข้อมูลอื่นๆ เพื่อแสดงว่าหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและหลักวิชาด้านเทคนิควิธีการประเมิน ที่นำมาใช้ในการประเมินครั้งนี้ความถูกต้องและมีความสมเหตุสมผลในทางวิชาการหลักวิชาด้านเนื้อหาสาระและประเด็นเทคนิคการประเมินดังกล่าวมี 8 ด้าน ได้แก่

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้าน
5. ระเบียบกองทุนและชุมชนเมือง
6. การพิจารณาเงินกองทุนสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. หลักการประเมินโครงการ รูปแบบการประเมินแบบชีพฟ์โมเดล
8. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ซึ่งมี พ.ต.ท.ทักษิณ ชินวัตรเป็นนายกรัฐมนตรี เพื่อเป็นการสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง และเสริมสร้างศักยภาพทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โดยรัฐบาลจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ 1 ด้านบาท พร้อมเสริมสร้างและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดการระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองกันเองโดยปรัชญาที่ส่งเสริมการพัฒนาท้องถิ่น ดังต่อไปนี้

- เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น

- ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคตและจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่าและภูมิปัญญาของตนเอง
- เกื้อกูลผลประโยชน์ต่อผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้านและชุมชน
- เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และประชาสังคม
- กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักสำคัญ 6 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการจัดตั้งกองทุน
  - ความพร้อมของคณะกรรมการกองทุน ที่เน้นความพร้อมของบุคคลทั้งในด้านความรู้ และประสบการณ์ในการบริหารจัดการกองทุน
  - ความพร้อมของระบบการตรวจสอบและประเมินผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนโดยสมาชิก
  - ความพร้อมของการบริหารจัดการ ที่สอดคล้องและเกื้อกูลกัน ระหว่างกองทุนหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองกับกองทุนอื่นๆ ที่หน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้นในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
- 2) สร้างจิตสำนึก และกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน
  - สร้างจิตสำนึกร่วมกันของประชาชน ในการเป็นเจ้าของร่วมกันบริหารจัดการ โดยประชาชนเพื่อประชาชนของหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
  - สร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้ทราบนโยบาย กติกา แนวทางการบริหารจัดการกองทุนของตนเอง
  - สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการ และบริหารจัดการกองทุนเริ่มจากร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมติดตามตรวจสอบ ร่วมรับผลประโยชน์ ตลอดจนร่วมสร้างกองทุนไปสู่ความยั่งยืนต่อไป
- 3) ความสามัคคี ประสานความร่วมมือในด้านการเรียนรู้
- 4) การบริหารจัดการเงินกองทุนหมู่บ้านให้มีประสิทธิภาพ
- 5) พัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐาน กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
- 6) ติดตามกำกับ ประเมินผลโครงการ

1.3 วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

- 1) เป็นแหล่งเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน และชุมชนเมืองสำหรับการลงทุนเพื่อการพัฒนาอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ การลดรายจ่ายการบรรเทา

เหตุฉุกเฉินและความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

- 2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และบริหารจัดการเงินทุนของตนเอง
- 3) เสริมสร้างกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมืองในการเรียนรู้การสร้างและพัฒนาความคิดริเริ่ม เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 4) กระตุ้นเศรษฐกิจ ในระดับฐานรากของประเทศรวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต
- 5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 ประเด็น ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

1. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้คณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” โดยมีชื่อย่อว่า กทบ. ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบ

หมายเป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สามผู้อำนวยการสำนักงานประมาธ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออกสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 คน เป็นกรรมการ เลขาธิการนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ และเลขาธิการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขาธิการ จำนวนไม่เกิน 3 คน

ให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการ จำนวนอย่างน้อยสามคนแต่ไม่เกินเจ็ดคน

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสองปี และอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้ในกรณีที่กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งก่อนครบวาระหรือ ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้นในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว

การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุม ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

2 สำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- 1) ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
- 2) ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
- 3) ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ
- 4) ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้ง นโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุน
- 5) ดำเนินการและประสานงานกับส่วนราชการและองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและเตรียมความพร้อมในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
- 6) จัดให้มีหรือสนับสนุนให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุน

- 7) พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุนให้การสนับสนุน บริการหรือ และข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการเกี่ยวข้อง นโยบาย ระเบียบเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
- 8) ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่นๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารกองทุน
- 9) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการ
- 10) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย
(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

3. แบบติดตามสังเกตการณ์เลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองมีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่างๆ เนื่องจากกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามข้อที่ 41 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ซึ่งกล่าวไว้ดังนี้

- 1) จะต้องมีการจำนวนครัวเรือนที่เข้าร่วมประชุมสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด
- 2) การเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

คุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องเป็นไปตามข้อ 17 ของระเบียบคณะกรรมการว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 มีดังนี้

1. เป็นผู้มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกันเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีก่อนวันที่ได้รับเลือกเป็นคณะกรรมการกองทุน
2. เป็นผู้บรรลุนิติภาวะ โดยมีอายุ 20 ปีบริบูรณ์
3. เป็นผู้ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนา มีความรับผิดชอบเสียสละ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ไม่ติดการพนัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ไม่มีประวัติเสียด้านการเงินและยึดมั่นระบอบประชาธิปไตย
4. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย หรือไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
5. ไม่เคยรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่โทษที่กระทำโดยประมาท
6. ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิด แต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์และความผิดฐานบุกรุก

7. ไม่เคยถูกไล่ออก หรือให้ออกปลดออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย บัญชีงานรัฐวิสาหกิจ เพราะทุจริตต่อหน้าที่สังกัด
8. ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสอง ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540
9. ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุน ด้วยมติของคณะกรรมการ หรือมติของสมาชิก

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แบบขอขึ้นทะเบียนและแบบประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ ของหมู่บ้านและชุมชน รวมทั้งให้ข้อมูลรายละเอียดตามความเป็นจริงสำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติใช้ในการกำหนดนโยบายและแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมต่อไป

แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนประกอบสำคัญ 5 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลทั่วไปของหมู่บ้าน/ชุมชน
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน
3. การเตรียมความพร้อมของหมู่บ้าน/ชุมชน
4. ทุนค้ำประกันการของกองทุนหมู่บ้าน/ชุมชน
5. แนวคิดในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เมื่อได้รับการสนับสนุนเป็นวงเงินไม่เกิน 1,000,000 บาท จากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโคกช้าง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

1. ที่ตั้งกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น โทร เลขที่ 13 หมู่ที่ 6 ตำบลโคกยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา
2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุน
  - 1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิก
  - 2) เพื่อส่งเสริมอาชีพให้กับหมู่บ้าน
  - 3) เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิก
  - 4) เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ
    1. เป็นคนดีมีความซื่อสัตย์
    2. เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
    3. เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
    4. เป็นคนรู้รักสามัคคี
3. แหล่งที่มาของกองทุน ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้
  - 1) เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการ
  - 2) เงินกู้ยืม
  - 3) ดอกผลหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุน
  - 4) ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
  - 5) เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
  - 6) เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
  - 7) เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุนได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพันหรือภาระติดพันใดๆ
4. คุณสมบัติของสมาชิก
  - 1) เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านขอนแก่นเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่าหกเดือนก่อนการจัดตั้งกองทุน
  - 2) เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจเห็นชอบด้วยหลักการของกองทุน และสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน
  - 3) เป็นผู้พร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุน
  - 4) เป็นผู้ที่คุณคณะกรรมการกองทุน ได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก
  - 5) อดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ของกองทุนเป็นสำคัญ
5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก
  - 1) ยื่นคำขอสมัครเข้าเป็นสมาชิกกองทุนได้ที่คณะกรรมการกองทุน

- 2) คณะกรรมการกองทุนเป็นผู้พิจารณาว่าจะรับบุคคลหนึ่งบุคคลใดเข้าเป็นสมาชิกโดยชอบธรรม
6. สมาชิกขาดหรือพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิกตามเหตุต่างๆ ดังต่อไปนี้
- 1) ตาย
  - 2) ลาออกได้รับอนุมัติให้ลาออกจากคณะกรรมการกองทุน
  - 3) วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ
  - 4) ที่ประชุมใหญ่สามัญมีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียงสองในสามของผู้ร่วมประชุม
  - 5) จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุน หรือแสดงตนเป็นปรปักษ์หรือไม่ให้ความช่วยเหลือหรือร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด
  - 6) จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครสมาชิก
  - 7) นำทรัพย์สินของกองทุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ระบุไว้
7. ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกภาพอาจยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้แต่ทั้งนี้จะต้องเป็น ผู้ที่ขาดจากการเป็นสมาชิกติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
8. การคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้า คณะกรรมการกองทุนคิดค่าธรรมเนียมแรกเข้ากับสมาชิกที่เป็นบุคคล เป็นรายๆ ละ 10 บาท โดยสมาชิกจะต้องชำระเมื่อได้พิจารณาจะต้องชำระภายในสามวัน นับจากวันที่ได้รับแจ้งจากคณะกรรมการกองทุน
9. สมาชิกจะพิจารณาเลือกบุคคลที่เหมาะสม มีความรู้และความชำนาญ เพื่อเป็นคณะกรรมการกองทุน ภายใต้ระบอบประชาธิปไตย จำนวนสิบคน
10. หุ้่นๆ หนึ่งมีมูลค่าละสิบบาท สมาชิกแรกเข้าจะต้องถือหุ้่นอย่างน้อยหนึ่งหุ้่นแต่ต้องไม่เกินหนึ่งในห้าของจำนวนหุ้่นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุน โดยสามารถชำระค่าหุ้่นและเพิ่มหุ้่นได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปีของกองทุน
11. สมาชิกทุกคนต้องส่งเงินฝากสัจจะเดือนๆ ละเท่าๆ กันในวงเงินไม่ต่ำกว่าสิบบาท และไม่เกินห้าร้อยบาทต่อเดือน และสามารถเพิ่มจำนวนฝากสัจจะได้ปีละหนึ่งครั้งในวันประชุมใหญ่สามัญประจำปี พร้อมกันนี้สมาชิกสามารถถอนและปิดบัญชีได้ก็ต่อเมื่อพ้นสภาพการเป็นสมาชิก
12. ประเภทการกู้ยืม สมาชิกสามารถยื่นขอกู้เงินต่อคณะกรรมการกองทุนเพื่อนำไปจ่ายใน กิจกรรมดังต่อไปนี้
- 1) การพัฒนาอาชีพ
  - 2) การสร้างงาน

- 3) การสร้างและ/หรือเพิ่มรายได้
- 4) ลดรายจ่าย
- 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน

13. การอนุมัติเงินกู้ สมาชิกที่ประสงค์จะขอกู้ยืมเงินจะต้องจัดทำโครงการเพื่อขอเงินจากคณะกรรมการกองทุน โดยระบุวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงินอย่างชัดเจน ลักษณะโครงการต้องมีลักษณะหรือคุณสมบัติ คือ โครงการที่ต้องสามารถดำเนินการได้จริงมีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่ามีความคุ้มค่าต่อการลงทุน

14. วงเงินกู้ เงินกู้ให้แก่สมาชิกรายหนึ่งในวงเงินไม่เกิดสองหมื่นบาท

15. หลักประกันเงินกู้ มีข้อกำหนดดังนี้

- 1) เงินกู้ต้องให้สมาชิกของกองทุนจำนวนสองคนเป็นผู้ค้ำประกัน สำหรับเงินกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินจำเป็นเร่งด่วนให้ทำสัญญาเพียงอย่างเดียว
- 2) การชำระคืนเงินกู้ส่งคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยในหนึ่งปี เว้นแต่เงินกู้เพื่อบรรเทาเหตุฉุกเฉินและจำเป็นเร่งด่วน ให้ผู้กู้ส่งคืนเงินกู้เต็มจำนวนพร้อมดอกเบี้ยภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งร้อยยี่สิบวัน

16. อัตราดอกเบี้ยและค่าปรับ

- 1) อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ร้อยละ 6 ต่อปี
- 2) ค่าปรับในกรณีผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ให้ผู้กู้เสียค่าปรับในอัตราร้อยละศูนย์จุดห้าต่อวันเว้นแต่ผู้ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุน

17. การจัดสรรกำไรสุทธิประจำปี เมื่อสิ้นปีทางบัญชีของกองทุนและได้ปิดบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปแล้ว ปรากฏว่ากองทุนมีกำไรสุทธิ คณะกรรมการกองทุนจะนำกำไรสุทธิมาจัดสรรได้ดังนี้

- 1) เป็นเงินปันผลค่าหุ้นในอัตราร้อยละสิบ
- 2) เป็นเงินประกันความเสี่ยงในอัตราร้อยละยี่สิบ
- 3) เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่คณะกรรมการกองทุนร้อยละสิบ
- 4) เป็นเงินตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุนร้อยละสิบ
- 5) เป็นทุนการศึกษาพัฒนาอาชีพของประชากรในหมู่บ้านในอัตราร้อยละสิบ
- 6) เป็นทุนการศึกษามทบกองทุนในอัตราร้อยละสิบ
- 7) เป็นเงินจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก ในอัตราร้อยละสิบห้า
- 8) เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์แก่หมู่บ้าน ในอัตราร้อยละสิบห้า
- 9) อื่นๆ ตามที่คณะกรรมการกองทุนเห็นสมควร ในอัตราร้อยละห้า

17. คณะกรรมการกองทุนจะตรวจสอบบัญชีของกองทุน และรายงานการตรวจสอบบัญชี ต่อคณะกรรมการสนับสนุนเพื่อทราบถึงความก้าวหน้า ฐานะทางการเงินของกองทุน ทุกสามเดือนและทุกรอบปีพร้อมทั้งแสดง บัญชีกำไร ขาดทุน และงบดุล ในปีบัญชีที่ล่วงมาภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวัน นับแต่วันสิ้นปีบัญชี
(รายละเอียดเพิ่มเติมปรากฏอยู่ในภาคผนวก)

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น

การพิจารณาเงินกู้ให้กับผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด 7 ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งมีสาระสำคัญดังนี้

วัตถุประสงค์ที่จะขอกู้เงิน

วงเงินกู้ต้องไม่เกิน 20,000 บาท

หลักประกันเงินกู้

ประวัติและอุปนิสัยของผู้ขอกู้

ความสามารถในการชำระหนี้

เงินทุนของผู้ขอกู้

เหตุการณ์ที่ไม่อาจควบคุมได้

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพีโมเดล

1. รูปแบบการประเมินชีพพีโมเดล (CIPP Model) สตีฟเฟิลบีม กล่าวว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดการสารสนเทศที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” โดยมีความคิดพื้นฐานคือ

1.1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

1.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นโครงการที่มุ่งสนับสนุนการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านที่ได้รับอนุมัติกองทุนแล้วเสร็จ

เสร็จ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง นำไปสู่ความเข้มแข็งด้านสังคมและเศรษฐกิจของชุมชนอย่างยั่งยืน โดยการจัดสรรทุนการศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนและชุมชนเมือง จำนวน 74,881 กองทุน ได้สร้างโอกาสสำหรับบัณฑิตที่ว่างงาน 74,881 คน โดยเฉพาะบัณฑิตในหมู่บ้านชุมชนบท โดยกำหนดให้ศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงในพื้นที่หมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นกิจกรรมหลักของการศึกษา เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายกองทุนและชุมชนเมือง รวมทั้งข้อมูล ของหมู่บ้านและชุมชนเมืองที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มีการรายงานผลความก้าวหน้านโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่อง วงเงินค่าใช้จ่ายรวมทั้งสิ้น 5,077,119,790 บาท โดยเนื้อหาหลักสูตรจะมุ่งเน้นเกี่ยวกับบริหารจัดการ การเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินผลโครงการ การออกแบบผลิตภัณฑ์และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและพัฒนาชุมชนที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

9. เอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

จําเนียง สุขหลาย และคณะ ได้สรุปรูปแบบการประเมินชีพพีโมเดล ในหนังสือรวมบทความการประเมินโครงการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์,บรรณาธิการ,2544) ดังนั้น การประเมินจำลองแบบชีพพีโมเดล เป็นกระบวนการของการวิเคราะห์ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่

แบบจำลอง ชีพพีโมเดล ประเมินด้านต่างๆ ดังนี้

1. การประเมินบริบทหรือสภาพแวดล้อม เป็นการประเมินให้ได้มาซึ่งเหตุเพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมศึกษาปัญหาอุปสรรคอื่นจะนำไปสู่วัตถุประสงค์ของโครงการ
2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานที่วางไว้
3. การประเมินการทำนายข้อเกี่ยวข้องของกระบวนการรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน เป็นการสะสมถึงการปฏิบัติต่างๆ ที่เกิดขึ้น
4. การประเมินผลผลิตเพื่อวัดและแปรความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้นแต่ยังมีความจำเป็นยิ่ง ในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

ในการประเมินครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบความจริง 4 ประการดังที่ระบุไว้แล้วในวัตถุประสงค์ของบทที่ 1 เพราะฉะนั้นในเรื่องของวิธีการประเมินโครงการจึงมีทั้งหมด 6 ด้านดังนี้

1. วิธีการประเมินโครงการ
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิธีการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโคกยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา เป็นการประเมินเชิงระบบ System Approach โดยใช้ชิปโมเดล (CIPP Model) ในการประเมินในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสภาพทั่วไปของชุมชนท้องถิ่น
2. ประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) เป็นการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งปวงของหน่วยระบบการบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
3. ประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือ หน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนและหน่วยระบบกิจการของผู้กู้
4. ประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นในหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ และหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

สำหรับแนวคิดที่นำมาใช้ในการประเมินโครงการ มีดังนี้

1. แนวคิดและรูปแบบการประเมินชิปของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam s' CIPP Model)

กล่าวว่า “การประเมิน เป็นกระบวนการของการระบุหรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้งการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศที่มี

ประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ” นอกจากนี้สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมินเป็น 3 ขั้นตอนคือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอ

สตัฟเฟิลบีม ได้กำหนดประเด็นที่ประเมินออกเป็น 4 ประเภทซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดชื่อของรูปแบบการประเมิน ว่ารูปแบบการประเมินแบบซิป (CIPP Model) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. การประเมินสถานะแวดล้อม (Context Evaluation : C) เป็นการประเมินก่อนการดำเนินโครงการ เพื่อพิจารณาหลักการและเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องดำเนินโครงการ ประเด็นปัญหาและความเหมาะสมของเป้าหมายโครงการ

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation : I) เป็นการประเมินเพื่อพิจารณาที่เหมาะสมของความพร้อมเพียงของทรัพยากร อาทิ จำนวนคน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งเทคโนโลยีและแผนการของการดำเนินโครงการ

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อหาข้อบกพร่องของการดำเนินการ ที่จะใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา แก้ไข ปรับปรุง ให้การดำเนินการช่วงต่อไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน

4. การประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น (Product Evaluation : P) เป็นการประเมินเพื่อเปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับจุดประสงค์ของโครงการ รวมทั้งการพิจารณาในประเด็นของการยุบ เลิก ขยาย หรือปรับเปลี่ยนโครงการ

นอกจากนี้ได้เสนอประเภทของการตัดสินใจที่สอดคล้องกับประเด็นที่ประเมินดังนี้

1) การตัดสินใจเพื่อการวางแผน (Planning Decisions) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินสภาพแวดล้อมที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดจุดประสงค์ของโครงการให้สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน

2) การตัดสินใจ เพื่อกำหนดโครงสร้างของโครงการ (Structuring Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากปัจจัยเบื้องต้น ที่ได้นำไปใช้ในการกำหนดโครงสร้างของแผนงาน และขั้นตอนของการดำเนินโครงการ

3) การตัดสินใจเพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ (Implementing Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อมูลจากการประเมินกระบวนการ เพื่อพิจารณาควบคุมการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด

4) การตัดสินใจเพื่อทบทวนโครงการ (Recycling Decision) เป็นการตัดสินใจที่ใช้ข้อ

มูลจากการประเมินผลผลิตที่เกิดขึ้น เพื่อพิจารณาการยุติ สัมเลิก หรือปรับขยายโครงการที่จะนำไปใช้ในโอกาสต่อไป

แนวคิดและรูปแบบการประเมินของสคริฟเวน (Scriven's Evaluation Ideologies and Model) สคริฟเวน ได้กำหนดความหมายของการประเมิน “การประเมิน เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูล และการกำหนดตัวชี้วัดและเกณฑ์ในการประเมิน” และมีความพยายามที่จะสร้างแนวคิดและรูปแบบการประเมินที่ผสมผสานแนวคิดของไทเลอร์และครอนบาคเข้าด้วยกัน โดยได้จำแนกประเภทของการประเมินออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

การประเมินยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมินที่ใช้เป้าหมายของโครงการเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา แบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะคือ

การประเมินระหว่างการดำเนินการ

การประเมินผลรวม

การประเมินที่ไม่ยึดเป้าหมายเป็นหลัก เป็นการประเมิน ที่นำผลกระทบอื่นๆ มาร่วมพิจารณาในการตัดสินคุณค่าด้วยระบบคุณธรรม

นอกจากนี้ สคริฟเวน ได้จำแนกการประเมินตามสิ่งที่ประเมินออกเป็น 2 ลักษณะ

ได้แก่

- 1) การประเมินคุณค่าภายใน (Intrinsic Evaluation) เป็นการประเมินคุณค่าของสิ่งที่เกี่ยวข้องกับโครงการ อาทิ จุดประสงค์ โครงการ เนื้อหาหรือประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้
- 2) การประเมินความคุ้มค่า (Payoff Evaluation) เป็นการประเมินในส่วนที่ผลของการดำเนินโครงการมีต่อผู้รับบริการจากโครงการ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร (Population) หมายความว่า กลุ่มทั้งหมดของสิ่งที่ต้องการศึกษา ซึ่งอาจเป็นบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร หน่วยการปกครอง หรืออาจเป็นสิ่งมีชีวิตอื่นๆ หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษานานาชาติ หมู่ที่ 6 ตำบลไค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งหมู่บ้านที่มีความหมายดังนี้

- 1) ประชากร หมายถึง จำนวนสมาชิกในหมู่บ้านชนไตรซึ่งมี 318 คน
- 2) ประชากร หมายถึง จำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านชนไตรซึ่งมี 59 คน
- 3) ประชากร หมายถึง จำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านซึ่งมี 69 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง (Sample or Sampling Group) หมายถึง กลุ่มที่ถูกเลือกจากประชากรขึ้น

มาเป็นตัวอย่างเพื่อใช้เป็นตัวแทนของประชากรในการศึกษา

สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาบ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา จะใช้วิธีการกำหนดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ซึ่งจะได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างของสมาชิกในหมู่บ้านขอนแก่นที่ใช้ศึกษาคือ 175 คน จากจำนวนสมาชิกในหมู่บ้านทั้งหมด 318 คน

2) กลุ่มตัวอย่างของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านขอนแก่นที่ใช้ศึกษาคือ 52 คน จากจำนวนสมาชิกกองทุนหมู่บ้านทั้งหมด 59 คน

3) กลุ่มตัวอย่างของจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านขอนแก่นที่ใช้ศึกษาคือ 59 ครัวเรือน จากจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้านขอนแก่นทั้งหมด 69 ครัวเรือน

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดในการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีการประเมินหน่วยระบบ 2 หน่วยระบบดังนี้

1. การประเมินหน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้กู้ (หน่วยระบบ A) ดังนั้นในการกำหนดตัวชี้วัดและตัวแปรที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น จึงเป็นไปตามกรอบแนวคิดทฤษฎี ดังนี้

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A ประกอบด้วย

1. ตั้งชี้วัดครบบริบท
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
  - 2.1 นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
  - 2.2 เงิน 1 ล้านบาท
  - 2.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
  - 2.4 เงินที่ผู้กู้ชำระคืน
  - 2.5 ผู้สมัครขอกู้
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้
  - 3.1 การคัดเลือกผู้กู้
  - 3.2 การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
  - 3.3 การรับชำระหนี้

3.4 การทำบัญชี

3.5 การช่วยหาตลาด

4. ตัวชี้วัดผลผลิต

4.1 จำนวนผู้ได้กู้

4.2 ยอดเงินให้กู้

4.3 กองทุนสะสม

4.4 ชื่อเสียงของชุมชน

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

1. ตัวชี้วัดบริบท

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้

2.1 เงินที่กู้มาได้

2.2 เงินอื่นๆ

2.3 สถานที่และวัตถุดิบ

2.4 เทคนิควิธีทำงาน

2.5 กำลังทำงาน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

3.1 การทำกิจการถูกวิธี

3.2 การหาตลาดที่ดี

3.3 การหาวัตถุดิบที่ดี

3.4 การทำบัญชี

3.5 การวิเคราะห์ประเมิน

4. ตัวชี้วัดผลผลิต ประกอบด้วยตัวแปร ดังนี้

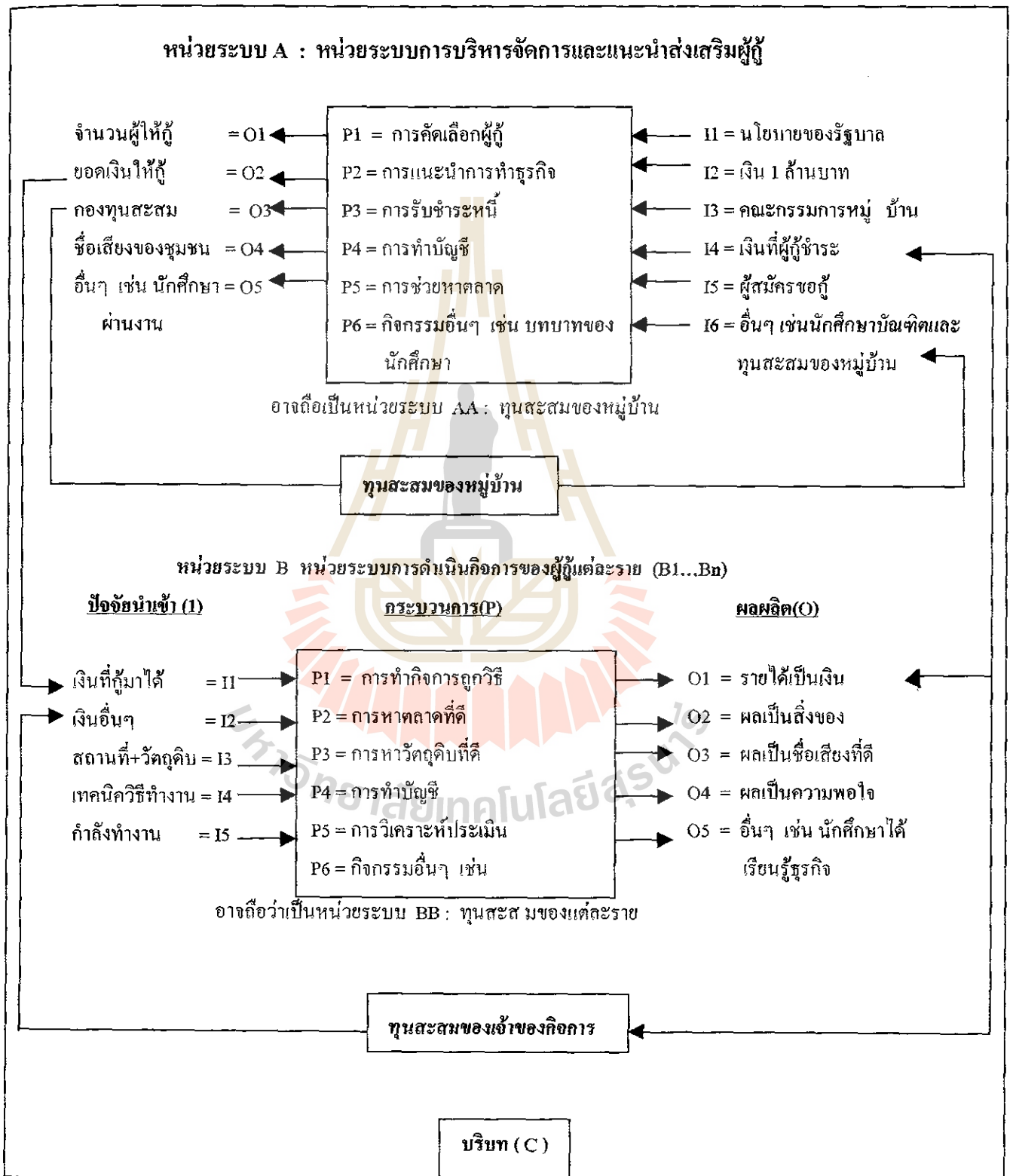
4.1 รายได้เป็นเงิน

4.2 ผลเป็นสิ่งของ

4.3 ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี

4.4 ผลเป็นความพอใจ

แผนภาพข้างล่างนี้ แสดงองค์ประกอบภายในของกองทุนหมู่บ้านในรูปแบบของ “ซัพพลายโมเดล” ส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้

<u>ปัจจัยนำเข้า (I)</u>	<u>กระบวนการ (P)</u>	<u>ผลผลิต (O)</u>
นโยบายของรัฐบาล = I1	P1 = การคัดเลือกผู้	O1 = จำนวนผู้ได้
เงิน 1 ล้านบาท = I2	P2 = การแนะนำวิธีทำธุรกิจ	O2 = ยอดเงินให้
คณะกรรมการหมู่บ้าน = I3	P3 = การรับชำระหนี้	O3 = เงินผู้ชำระคืนเงิน
ผู้สมัครขอ = I4	P4 = การทำบัญชี	O4 = ชื่อเสียงของกองทุน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยใช้เครื่องมือการประเมินโครงการดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ (Interview) จะทำการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ซึ่งประกอบด้วย
  - 1.1 กรรมการกองทุนหมู่บ้านทุกคน
  - 1.2 ผู้นำชุมชนหรือประธานกองทุนหมู่บ้าน
  - 1.3 ประชาชนทั่วไป (ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและไม่ใช่สมาชิกกองทุนหมู่บ้าน) จากนั้นก็ทำการสัมภาษณ์กลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (ปร.3) และแบบบันทึกการสัมภาษณ์ (ปร.9) แล้วสรุปผลสัมภาษณ์
2. การสังเกต (Observation) จะทำการสังเกตกลุ่มเป้าหมายโดยการสังเกต พฤติกรรมความรู้สึก นึกคิด แล้วทำการจดบันทึก
3. การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม (Participant observation) คือการสังเกตพฤติกรรมความรู้สึกนึกคิด ของกลุ่มเป้าหมาย โดยการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือการจัดเวทีชาวบ้าน

4. แบบสอบถาม (Questionnaire) จะทำการสอบถามกลุ่มเป้าหมายโดยใช้แบบรายงานต่างๆ มาประมวลเป็นคำถามสั้นๆ เข้าใจง่าย

5.การจัดเวทีประชุมชาวบ้านในหมู่บ้านและระดับตำบล อาทิ การจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินกองทุนหมู่บ้าน แบบรายงานที่ใช้คือแบบรายงานผลการจัดเวที กลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (บร.6) หรือการจัดเวทีประชาคมวิเคราะห์แผนแม่บทชุมชนโดยใช้กระบวนการ AIC แบบรายงานที่ใช้คือ การวิเคราะห์จัดทำแผนแม่บทชุมชน (บร.12) เป็นต้น

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเริ่มต้นตั้งแต่การระบุประเด็นที่ต้องการเก็บรวบรวม การจัดลำดับข้อมูลอย่างเป็นระบบ ด้วยวิธีการและหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนแน่นอน และมีการกำหนดตัวชี้วัด ของประเด็นที่ต้องการประเมินซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้มีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินกองทุนหมู่บ้านของไท่ร ตำบลไค้งยาง อำเภอสุงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดแหล่งข้อมูลหรือผู้ให้ข้อมูล (ปฐมภูมิและทุติยภูมิ)
2. เลือกรูปแบบตัวอย่าง โดยใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan
3. เลือกรูปแบบการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลดังนี้

3.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชนหรือประชาชนทั่วไป (ทั้งที่เป็นสมาชิกกองทุนและไม่ใช่สมาชิกกองทุน) รวมทั้งการสังเกตแบบมีส่วนร่วมในการจัดประชุมต่างๆ เช่น การจัดเวทีประชาคมหมู่บ้าน และตำบล

3.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสารหลักฐานต่างๆ จากกองทุนหมู่บ้านแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไค้งยางปี 2545 และปี 2545-2549 จากองค์การบริหารส่วนตำบลไค้งยาง ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของหมู่บ้านของไท่ร จากพัฒนาการประจำอำเภอสุงเนิน เป็นต้น

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis of data) เป็นกระบวนการนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาจัดทำให้เป็นระบบ ระเบียบ เพื่อสะดวก รวดเร็ว และง่ายต่อการทำความเข้าใจ แปลความ และสรุปความ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนของการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การจำแนก

ประเภทของข้อมูล แล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์โดยการเลือกใช้ค่าสถิติที่เหมาะสมกับจุดประสงค์ระดับของข้อมูลการจำแนกประเภทของข้อมูล เป็นต้น แล้วนำข้อมูลนั้นๆ มาคำนวณด้วยมือ เครื่องคำนวณหรือเครื่องคอมพิวเตอร์

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบล โคงียง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data Analysis) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของตัวเลข แล้วสรุปผลโดยใช้ค่าสถิติ ในรูปของตาราง สัดส่วน ร้อยละ เป็นต้น
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data Analysis) เป็นกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลที่อยู่ในลักษณะของข้อความที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจหรือความคิดเห็น ในประเด็นที่กำหนด ซึ่งเป็นข้อความที่ได้จากแบบสอบถาม การบันทึกผลการสัมภาษณ์หรือจากการสังเกต โดยนำข้อมูลมาดำเนินการตามขั้นตอนของการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้หลักการของตรรกะ เพื่อหาข้อสรุปของข้อมูลที่สามารถนำไปอธิบายในประเด็นที่ต้องการคำตอบได้อย่างชัดเจน

บทที่ 4

ผลการติดตามการประเมินโครงการ

สารนิพนธ์บทที่ 4 ผลการติดตามประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติประกอบด้วยรายงานข้อมูลที่ได้ตามกรอบความคิดทฤษฎี ซิฟฟ์ โมเดล (CIPP Model) ดังนี้

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน
2. ผลการประเมินโครงการ โดยภาพรวม
3. ผลการประเมินเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้
4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์การทำสารนิพนธ์
5. ความเข้มแข็งของชุมชน
6. แนวทางการพัฒนาในการบริหารกองทุน

โดยที่จะใช้หลักการประเมินตามสภาพจริง (Authentic Evaluation) เป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับตัวชี้วัดหรือตัวแปรที่ผู้ประเมินไม่สามารถตั้งเกณฑ์การตัดสินค่า “ดี-เลว” ก็จะนำเสนอข้อมูลสภาพจริงเท่านั้น ส่วนตัวชี้วัดใดที่สมควรตั้งเกณฑ์ตัดสินค่าได้ ก็จะแสดงเกณฑ์นั้นอย่างชัดเจน ควบคู่ไปกับการเสนอข้อมูล และเสนอผลการตัดสินค่า

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

สาเหตุความยากจนเกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ปัจจัย ได้แก่

1. ปัจจัยภายใน ได้แก่ สาเหตุจากตัวบุคคลหรือจากสมาชิกในครอบครัว คือ คนจนส่วนใหญ่จะประกอบอาชีพที่ไม่มั่นคงหรือมีรายได้น้อยไม่พอกับรายจ่าย ขาดความรู้ความสามารถในการผลิตและการลงทุน

2. ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สาเหตุจากปัจจัยทางโครงสร้างหรือจากสภาพแวดล้อมในชุมชนประกอบด้วย สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่น่าอยู่และไม่ถูกสุขลักษณะและประสบกับปัญหาอาชญากรรมและยาเสพติดทำให้อัตราความเสี่ยงในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนมีสูง ชุมชนขาดกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการองค์กรภายในชุมชน

3. ผลกระทบจากปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด ซึ่งมีผลกระทบต่อคนจน ประกอบด้วย ความแปรปรวนของสภาพภูมิอากาศและภัยธรรมชาติ วิกฤติเศรษฐกิจ ความแปรปรวนของผลผลิตในตลาดโลก ความทรุดโทรมและความร่อยหรอของแหล่งทรัพยากร

ผลของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยที่ผ่านมานับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นส่งผลเพิ่มขึ้นส่งผลให้ความเหลื่อมล้ำทางรายได้ระหว่างกลุ่มคนรายได้ต่ำสุด 20% แรกของประเทศดีขึ้นตามลำดับ ประชาชนมีการใช้จ่ายต่างๆ ในครัวเรือนเพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขเพิ่มขึ้นด้วยเป็นเหตุให้จำนวน “คนจน” ลดลงเหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539 แต่หลังจากประเทศไทยประสบกับวิกฤตเศรษฐกิจในปี 2540 เป็นต้นมาทำให้จำนวน “คนจน” ในปี 2543 เพิ่มขึ้น เป็น 8.9 ล้านคน โดยกลุ่ม “คนจนมาก” มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 1.8 ล้านคน และกลุ่ม “คนเกือบจน” เพิ่มขึ้นอีก 0.2 ล้านคน ซึ่งคนกลุ่มนี้พร้อมพร้อมที่จะเปลี่ยนสภาพมาเป็นกลุ่ม “คนจน” ได้ตลอดเวลานอกจากนี้ในด้านความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่ม “คนจน” กับกลุ่ม “คนรวย” ก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน

ทั้งนี้จากวิกฤตเศรษฐกิจดังกล่าว ทำให้ประชาชนลดการใช้จ่ายในครัวเรือนในอัตราที่มากกว่าการลดลงของรายได้ให้เห็นได้ชัด เนื่องจากประชาชนอาจไม่มั่นใจต่อสถานการณ์เศรษฐกิจของไทยที่ยังไม่ฟื้นตัวได้มากเท่าที่ควร

ในด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนปรากฏว่า รัฐบาลได้ประกาศ “สงครามกับความยากจน” ที่จะต้องมีการดำเนินการอย่างเร่งด่วนและจริงจังมากยิ่งขึ้น โดยรัฐบาลได้กำหนดยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนแบบยั่งยืน รวมถึงผู้ด้อยโอกาส เพื่อมุ่งแก้ปัญหา “คนจน” ที่ขัดสน

ทางเศรษฐกิจหรือรายได้ในการยังชีพ และกลุ่มคนยากจน เจริญโครงสร้าง ที่เกิดจากความขัดสนในหลายๆ ด้าน อาทิ ด้านที่ดิน สาธารณสุข การศึกษา เป็นต้น การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ฯ ของรัฐบาลดังกล่าวต้องเผชิญกับปัญหาการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กระบวนการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติของภาครัฐ ซึ่งต้องเกี่ยวข้องกับผู้คนต่างๆ เป็นจำนวนมากและกลไกการปฏิบัติที่มีความซับซ้อน ตลอดจนต้องมีการปรับความคิดและทัศนคติของผู้ที่เกี่ยวข้องให้ปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ใหม่ซึ่งจะสามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับการดำเนินงานภาครัฐภายใต้นโยบายของรัฐบาล และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาฐานรากของสังคมไทยให้มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างมั่นคง ยั่งยืน ต่อไป

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs)

SMEs ย่อมาจากภาษาอังกฤษ Small and Medium Enterprises หรือแปลเป็นภาษาไทยว่า “วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม” สำหรับความหมายของวิสาหกิจ ครอบคลุมกิจการ 3 กลุ่มใหญ่ๆ ได้แก่

1. กิจการการผลิต
2. กิจการการค้า
3. กิจการบริการ

ส่วนลักษณะขนาดของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กำหนดจากมูลค่าขั้นสูงของสินทรัพย์ถาวรสำหรับกิจการแต่ละประเภท ดังนี้

	ขนาดกลาง	ขนาดย่อม
1. กิจการการผลิต	ไม่เกิน 200 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
2. กิจการบริการ	ไม่เกิน 200 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
4. กิจการการค้า		
- ค้าส่ง	ไม่เกิน 100 ล้านบาท	ไม่เกิน 50 ล้านบาท
- ค้าปลีก	ไม่เกิน 60 ล้านบาท	ไม่เกิน 30 ล้านบาท

ความสำคัญของ SMEs ต่อระบบเศรษฐกิจขนาดกลางและขนาดย่อม เป็นวิสาหกิจที่มีความเหมาะสม มีความคล่องตัวในการปรับสภาพให้เข้ากับสถานการณ์ทั่วไปของประเทศ อีกทั้งยังเป็นวิสาหกิจที่ใช้เงินทุนในจำนวนที่ต่ำกว่าวิสาหกิจขนาดใหญ่และยังช่วยรองรับแรงงานจากภาคเกษตรกรรมเมื่อหมดฤดูกาลเพาะปลูก รวมถึงเป็นแหล่งที่สามารถรองรับแรงงานที่เข้ามาใหม่ เป็นการป้องกันการอพยพแรงงานเข้ามาหางานกิจการวิสาหกิจในเขตกรุงเทพมหานครและ

ปริมณฑลไปสู่ภูมิภาคก่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทั้งในส่วนภูมิภาคและของประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

กล่าวโดยสรุป SMEs มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจ คือ

1. ช่วยการสร้างงาน
2. สร้างมูลค่าเพิ่ม
3. สร้างตราต่างประเทศ
4. ช่วยประหยัดเงินตราต่างประเทศ โดยการผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้าจากต่างประเทศ
5. เป็นจุดเริ่มต้นในการลงทุนและสร้างเสริมประสิทธิภาพ
6. ช่วยเชื่อมโยงกับกิจกรรมขนาดใหญ่ และภาคการผลิตอื่นๆ เช่น ภาคเกษตรกรรม
7. เป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือ

แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนา SMEs อย่างชัดเจนในภาพรวม ดังนี้

1. เพื่อบรรเทาปัญหาของ SMEs ที่กำลังประสบอยู่ในปัจจุบันและช่วยพยุงกลุ่ม SMEs ให้ดำรงอยู่รอดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจมีแนวทางดำเนินการ คือ
  - (1) ปรับปรุงเพิ่มเติมเสริมแต่งในจุดที่ SMEs มีปัญหา
    - เทคโนโลยีการผลิตและการบริการ
    - การตลาด
    - การเข้าถึงแหล่งเงินทุน
    - การพัฒนาบุคลากร
    - การเข้าถึงแหล่งข้อมูล
  - (2) สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยการปฏิบัติการ
  - (3) สร้างเครือข่ายการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สนับสนุนซึ่งกันและกัน
    - องค์กรภาครัฐ เอกชน ทั้งส่วนกลางและภูมิภาค
    - สถาบันอิสระเฉพาะทาง
    - สถาบันการศึกษา
2. พัฒนา SMEs ที่ดำเนินการอยู่แล้วให้ขยายตัวเจริญเติบโตและสามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับประเทศและระดับโลก โดยมีความสามารถเทียบได้กับวิสาหกิจ SMEs ต่างชาติ และสามารถออกไปแข่งขันในต่างประเทศ มีแนวทางดำเนินการคือ
  - (1) เน้นความเข้มข้นการพัฒนาไปสู่มาตรฐานสากล

- มาตรฐานคุณภาพสินค้า
- ความรวดเร็วในการส่งมอบสินค้าและบริการ
- มาตรฐานระบบการบริหารการผลิต เช่น ISO 14000
- มาตรฐานสุขอนามัย
- การป้องกันสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ
- การคุ้มครองแรงงานและสิทธิมนุษยชน

(2) เน้นกลไกการสนับสนุนเงินทุน การร่วมทุน (Venture Capital) และการระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์สำหรับ SMEs

- เพื่อปรับปรุงผลผลิต (Productivity)
- เพื่อปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิตและนวัตกรรม
- เพื่อปรับปรุงระบบการจำหน่ายและบริการให้รวดเร็ว
- เพื่อขยายกิจการ

3. สร้าง SMEs ที่มีอนาคต มีนวัตกรรม หรือเป็นกลุ่ม SMEs ด้านนโยบาย การพัฒนาให้เกิดขึ้น และเติบโตอย่างยั่งยืน มีแนวทางการดำเนินการคือ

- (1) เน้นในเรื่องข้อมูลข่าวสารการลงทุนสาขาที่มีศักยภาพ
- (2) เน้นกลไกการส่งเสริมอย่างใกล้ชิดและครบวงจรในลักษณะการบ่มเพาะ (Incubation)
- (3) เน้นกลไกสินเชื่อเพื่อการเริ่มต้นกิจการ (Star-up Loans)
- (4) เน้นกลุ่มเป้าหมายด้านนโยบาย เช่น
  - กลุ่มผู้มีความรู้และประสบการณ์การทำงาน
  - กลุ่มผู้จบการศึกษาใหม่ที่มีความสามารถเชิงนวัตกรรม
  - กลุ่มราษฎร หรือราษฎรอิสระที่จะจัดตั้งหน่วยผลิตหรือธุรกิจชุมชน

แผนงานหลักเพื่อการส่งเสริม SMEs

สำหรับความคืบหน้าการอนุมัติ โครงการตามแผนงานกระตุ้นเศรษฐกิจมีโครงการ แรงค่วนที่กระทรวงฯ และเสนอไปและได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการแผนงานด้านอุตสาหกรรมกรรมและวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แล้วมีทั้งสิ้น 33 โครงการวงเงิน 5135 ล้านบาท จากยอดรวมเดิมที่ตั้งเป้าไว้ 8000 ล้านบาท อย่างไรก็ตาม ยังมีโครงการที่เตรียมเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) พิจารณาอีกหลายโครงการเช่น

โครงการขยายตลาดใหม่ จีน เอเชียใต้ และแอฟริกา ของกระทรวงพาณิชย์วงเงิน 970

ล้านบาท ซึ่งเป็นโครงการพัฒนาขีดความสามารถด้านการทดสอบเพื่อการส่งออกและทดแทนการนำเข้าของสำนักปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม วงเงิน 400 ล้านบาท โครงการเสริมสร้างความแข็งแกร่งธุรกิจค้าส่ง - ค้าปลีกของคนไทย (ผู้โชห่วยช่วยชาติ) ของบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) วงเงิน 375 ล้านบาท เป็นต้น

สำหรับการแก้ไขปัญหาของ SMEs รัฐบาลจะมุ่งเน้นในการหาทางแก้ไข 3 ปัญหาของเอสเอ็มอีเฉพาะด้านการเงินรูปแบบส่วนการพัฒนาผู้ประกอบการและให้ความรู้มีการประสานกว่า 60 หน่วยงาน ตั้งเป็นศูนย์บริการ เอสเอ็มอี ส่วนสถาบันเอสเอ็มอีพัฒนาฐานข้อมูลเพิ่มโอกาสการซื้อขายของเอสเอ็มอีตั้งเป้าหมายปีนี้จะช่วยเผยแพร่กว่า 100000 ราย รัฐบาลได้กำหนดให้การส่งเสริม SMEs เป็นนโยบายหลักที่มีการสำคัญเร่งด่วนมากที่สุด โดยจะเห็นได้จากที่รัฐบาลได้มีการจัดสัมมนาในระดับชาติ เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์และมาตรการต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนเอสเอ็มอีและกำหนดให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนที่เกี่ยวข้องกว่า 60 แห่ง มีการติดตามประเมินผลและเร่งรัดงานอย่างใกล้ชิด เพราะการส่งเสริมการพัฒนาเอสเอ็มอีนั้นจะช่วยให้เกิดความแข็งแกร่งแก่เศรษฐกิจไทย เพราะกิจการส่วนใหญ่ของประเทศกว่าร้อยละ 98 เป็นเอสเอ็มอี ในขณะที่มูลค่าการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมกว่าร้อยละ 80 เป็นเอสเอ็มอี อย่างไรก็ตามปัญหาพื้นฐานของเอสเอ็มอีนั้น แบ่งออกได้เป็น 3 เรื่องใหญ่ ได้แก่การขาดความรู้ทักษะทัศนคติและกระบวนการคิดทางการบริหารทางธุรกิจและเทคโนโลยี, การขาดหรือไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร

ในส่วนของเงินทุนกระทรวงอุตสาหกรรมได้ร่วมกับกระทรวงการคลังใช้เครื่องมือทางการเงินหลายประเภทเข้ามาช่วยเหลือ เช่น การจัดสรรสินเชื่อสำหรับเอสเอ็มอี ผ่านสถาบันการเงินของรัฐ รวมทั้งบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมขนาดย่อม (บอย.) และบริษัทเงินทุนอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (ไอเอฟซีที) การสร้างข้อตกลงร่วมมือกับธนาคารพาณิชย์ในการอำนวยความสะดวกเอสเอ็มอี การจัดสรรเงินกู้รายย่อยให้แก่เอสเอ็มอีโดยกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม การยกกระดืบ บอย. เป็นธนาคารเพื่อการพัฒนาเอสเอ็มอี เพื่อให้ขอบเขตการให้บริการเอสเอ็มอีได้กว้างขวางมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ยังมีเงินหรือร่วมลงทุนเฉพาะกิจอีกจำนวนมาก เช่น เงินทุนเพื่อการพัฒนาเทคโนโลยีแห่งชาติ

ส่วนในด้านการพัฒนาผู้ประกอบการและการสนับสนุนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อการลงทุนทำธุรกิจเอสเอ็มอีในขณะที่กระทรวงอุตสาหกรรมได้ดำเนินการหลายโครงการ เช่น โครงการชุปชีวิตเศรษฐกิจไทย ซึ่งมุ่งได้คำปรึกษาแนะนำเพื่อการแก้ไขปัญหาและยกระดับการบริหารจัดการและเทคโนโลยีของธุรกิจ 2600 ราย และการดำเนินการของสถาบันพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

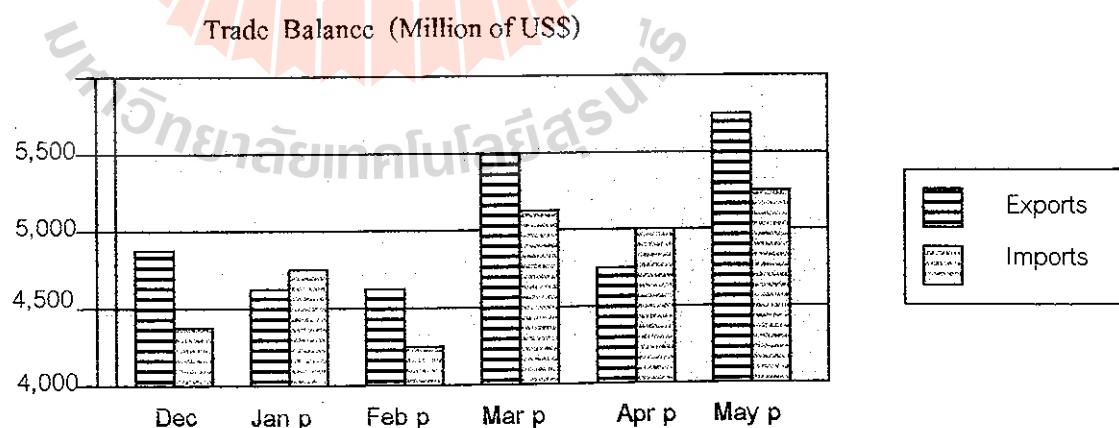
หรือสถาบันเอสเอ็มอีที่ได้ร่วมมือกับสถาบันการศึกษาอีก 11 แห่งทั่วประเทศในการพัฒนายกระดับเอสเอ็มอี โดยในช่วง 2 ปี ที่ผ่านมา สถาบันเอสเอ็มอีได้จัดฝึกอบรม เอสเอ็มอีไปแล้วกว่า 40,000 ราย และได้ให้คำปรึกษาแก่ผู้ประกอบการเอสเอ็มอีไปแล้วกว่า 2,700 ราย และขณะนี้สถาบันกำลังพัฒนาบริการข้อมูล เพื่อสร้างโอกาสในการซื้อขายสินค้าและบริการของเอสเอ็มอีโดยปีนี้มีเป้าหมายสินค้าและบริการที่จะช่วยเผยแพร่ 100,000 รายการ และยังมีข้อมูลความรู้ทางธุรกิจเอสเอ็มอี สามารถสอบถามได้อีก 10,000 รายการ

นอกจากนี้สถาบันเอสเอ็มอีได้ร่วมกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรมสร้าง“ศูนย์บริการเอสเอ็มอี” เพื่อเป็นที่พึ่งพาของเอสเอ็มอี ที่สามารถเชื่อมข้อมูลไปยังหน่วยงานที่จะให้ความช่วยเหลือเอสเอ็มอีกว่า 60 หน่วยงาน

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ดุลการค้า (Trade Balance) เป็นผลต่างสุทธิระหว่างมูลค่าสินค้าออก เอฟ.โอ.บี. (ราคาที่ไม่รวมค่าระวางและประกันภัยสินค้า) กับมูลค่าสินค้าเข้า ซี.ไอ.เอฟ. (ราคาที่รวมค่าระวางและประกันภัยสินค้า) ที่ได้ปรับตามค่านิยมของดุลการชำระเงินแล้ว

ดุลการชำระเงิน หมายถึง ผลสรุปของการทำธุรกิจกรรมทางเศรษฐกิจ (Economic Transaction) ระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศ (Resident) กับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ (Nonresident) ระหว่างผู้มีถิ่นฐานในประเทศ (Resident) กับผู้มีถิ่นฐานในต่างประเทศ (Nonresident) ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง

	Dec	Jan p	Feb p	Mar p	Apr p	May p
Exports	4,965	4,719	4,735	5,561	4,777	5,758
Imports	4,372	4,895	4,256	5,167	5,042	5,240
Trade Balance	593	- 176	479	394	- 265	518

เศรษฐกิจของประเทศไทยในเดือนพฤษภาคม 2545 มีมูลค่าการส่งออก 5,758 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ขยายตัวจากช่วงเดียวกันของปีที่แล้ว 4.3% ซึ่งเป็นการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตามการฟื้นตัวของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้ามาจากสินค้าอิเล็กทรอนิกส์เป็นหลัก โดยภาพรวมการส่งออกในด้านปริมาณขยายตัวเพิ่มขึ้น 17% ขณะที่มูลค่าการนำเข้า 5,240 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ส่งผลทำให้ดุลการค้าเกินดุล 518 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การส่งออกจะขยายตัวเพิ่มมากขึ้นยังแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมเศรษฐกิจที่แข็งแกร่ง ส่วนค่าบริการและบริจาจากเงินดุลลดลงตามรายรับจากการท่องเที่ยวที่ลดลง เนื่องจากเป็นช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว รวมทั้งมีการจ่ายเงินปันผลค่อนข้างสูง ดุลบัญชีเดินสะพัด เกินดุล 564 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ดุลการชำระเงินเกินดุล 562 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ค่าเงินดอลลาร์สหรัฐที่อ่อนลงจะทำให้อำนาจต่อรองของผู้นำเข้าน้อยลง ส่งผลให้แนวโน้มราคาสินค้าส่งออกดีขึ้น แนวโน้มการส่งออกของไทยไปยังตลาดหลักคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น ยุโรป และเอเชีย มีทิศทางที่ดีขึ้นจากที่เคยติดลบมาเรื่อยๆ ก็มีอัตราการขยายตัวติดลบลดลง ในขณะที่บาทตลาดได้พลิกสถานการณ์จากการขยายตัวติดลบมาเป็นบวก

1.1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน

สภาพแวดล้อมที่ดีของแต่ละปัจเจกบุคคล มีความหลากหลายและแตกต่างกันขึ้นอยู่กับวิถีชีวิต สภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละบุคคลในแต่ละพื้นที่

ในการประเมินสถานการณ์สิ่งแวดล้อมรอบตัวคนที่มีผลต่อความอยู่ดีมีสุขของคนนั้น อาจแยกพิจารณาได้จากสภาพแวดล้อมในเขตเมืองและชนบทที่มีความแตกต่างกัน เนื่องจากวิถีชีวิตและสิ่งแวดล้อมในเมืองและชนบทแตกต่างกัน

สภาพแวดล้อมที่ดี : เครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตที่ดีและการอยู่ดีมีสุข จากความจำเป็นและความต้องการมีสภาพแวดล้อมที่ดีของคนในเขตเมืองและชนบทซึ่งมีระดับของความ ต้องการในแต่ละเรื่องต่างกันดังกล่าวมาแล้ว ในการวัดระดับของสภาพแวดล้อมที่ดีที่จะทำให้คน “อยู่ดีมีสุข” ได้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จึงได้พัฒนาดัชนีตัวชี้วัด โดยคำนึงถึงความจำเป็นพื้นฐานหลักในการดำรงชีวิตของคนใน 3 ด้าน คือ

ด้านที่อยู่อาศัยและการได้รับบริการสาธารณสุขโลก ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและด้านสิ่งแวดล้อมโดยสามารถอธิบายรายละเอียดความต้องการในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

- ความต้องการที่อยู่อาศัยและการได้รับบริการสาธารณสุขโลก
- ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- คุณภาพของสิ่งแวดล้อม

จากตัวชี้วัดดังกล่าวสามารถนำไปวัดผลการพัฒนาที่ผ่านมาซึ่งเป็นที่ทราบกันดีว่า สถานการณ์ของสภาพแวดล้อมในปัจจุบัน ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของสภาพที่อยู่อาศัย ปัญหาคุณภาพของแหล่งน้ำ เสียง อากาศเป็นพิษ ฟ้าผ่าไม่เสื่อมโทรม การแย่งชิงการใช้ผลประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้ง ปัญหาอาชญากรรม การฉกชิงวิ่งราว และปัญหายาเสพติด ส่วนแล้วแต่เป็นตัวอย่างของปัญหาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อมที่ชัดเจนและนับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น

สถานการณ์ด้านที่อยู่อาศัยและสาธารณสุขโลกมีแนวโน้มดีขึ้น เมื่อเปรียบเทียบในช่วงก่อนวิกฤตและหลังวิกฤตเศรษฐกิจ (ปี 2535 – 2543) พบว่าประชาชนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยมากขึ้น โดยประชาชนมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินมั่นคงถาวรขึ้น กล่าวคือในช่วงวิกฤตคือปี 2535 สัดส่วนการมีกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดินมากขึ้นจากร้อยละ 72.5 เป็นร้อยละ 77.9 ในปี 2539 และร้อยละ 78.8 ในปี 2543 ตามลำดับ อย่างไรก็ตามผลกระทบวิกฤตเศรษฐกิจที่เห็นได้ชัดเจนก็คือครัวเรือนที่ต้องเช่าที่อยู่อาศัยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอด คือ ในปี 2535 คิดเป็นร้อยละ 7.0 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 9.8 และ 11.1 ในปี 2539 และปี 2543 ตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบสถานะทางเศรษฐกิจ กับการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดิน พบว่า ผู้ทำอาชีพเกษตรและเป็นเจ้าของที่ดิน มีสัดส่วนการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินสูงสุดโดยเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 97.3 ในปี 2535 เป็นร้อยละ 98.2 ในปี 2543 ส่วนผู้ที่มีอาชีพเสมียนพนักงาน และพนักงานขายบริการซึ่งเป็นกลุ่มที่มีรายได้ต่ำ มีสัดส่วนการเป็นเจ้าของบ้านและที่ดินต่ำสุด เนื่องจากไม่มีกำลังซื้อเพียงพอ โดยรัฐจำเป็นต้องหาทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว สำหรับครัวเรือนในชนบทเมื่อพิจารณาจากการมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ในช่วงปี 2535 – 2542 ปรากฏว่ามีแนวโน้มดีขึ้นมาก ทั้งนี้ จากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน หรือ กชช. 2ค พบว่าปัญหาเรื่องเอกสารสิทธิ์ที่ดินหรือไม่มีเอกสารสิทธิ์มีส่วนลดลงทุกปี

การคมนาคมในเขตเมืองและชนบทมีแนวโน้มดีขึ้นการเดินทางในเขตกรุงเทพมหานครมีความสะดวกดีขึ้นเล็กน้อย โดยพิจารณาจากความเร็วของรถยนต์ส่วนบุคคลบนถนนสายหลักที่มีแนวโน้มดีขึ้น กล่าวคือ ความเร็วของรถยนต์ชั้นในเมืองเพิ่มขึ้นจาก 16.4 กม./ชม. ในปี 2541 เป็น 18.1 กม./ชม. ในปี 2544 สัดส่วนความเร็วของรถยนต์ขาออกจากเมืองเพิ่มขึ้นจาก

20.3 ก.ม./ชม. ในปี 2541 เป็น 23.9 ก.ม./ชม. ในปี 2541 เป็น 23.9 ก.ม./ชม. ในปี 2544
 อย่างไรก็ตามสภาพโดยรวมยังมีปัญหาด้านจราจรแออัด

ความสะดวกในการสื่อสารดีขึ้น การสื่อสารเป็นสิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญพบว่าสัดส่วนเลขหมายโทรศัพท์พื้นฐานที่มีต่อประชากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นโดยตลอดโดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ในช่วงปี 2539 – 2540 และมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 2.5 ในช่วงปี 2541 – 2543 ซึ่งแสดงว่าวิกฤตเศรษฐกิจไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการใช้งานโทรศัพท์พื้นฐาน

ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินมีแนวโน้มลดลง ในปัจจุบันคดีอาชญากรรมได้ทวีความรุนแรงขึ้นมาก สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้รวบรวมสถิติจำนวนคดีอาชญากรรมทั่วประเทศ โดยได้เปรียบเทียบในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ กับหลังวิกฤตเศรษฐกิจ พบว่า คดีอาชญากรรมทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จาก 1.2 คดีต่อประชากรพันคน ในปี 2535 เป็น 1.6 คดีต่อประชากรพันคน ในช่วงวิกฤตปี 2540 – 2541 และเพิ่มขึ้นเป็น 1.7 คดีต่อประชากรพันคน ในช่วงหลังวิกฤตปี 2542 – 2543 โดยส่วนใหญ่เป็นคดีที่เกิดขึ้นในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งชี้ให้เห็นปัญหาความปลอดภัยของคนกรุงเทพฯ

สำหรับยาเสพติด โดยเฉพาะปัญหายาบ้ามีแนวโน้มสูงมากขึ้น หากพิจารณาจากสถิติคดียาเสพติดในช่วงปี 2535 – 2543 พบว่า มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีอัตราการเพิ่มค่อนข้างสูงโดยจำนวนคดีเพิ่มขึ้นจาก 168,641 ในปี 2539 เป็น 225,252 ในปี 2541 และ 263,324 คดี ในปี 2543 ตามลำดับ โดยกรุงเทพมหานครยังเป็นพื้นที่ที่ประสบกับปัญหายาเสพติดสูงสุด คือประมาณร้อยละ 30 ของคดียาเสพติดที่เกิดขึ้นทั่วประเทศตลอดช่วงปี 2535 – 2543

คุณภาพของสิ่งแวดล้อมยังคงเป็นปัญหาระดับประเทศ เช่นเดียวกับปัญหามลพิษไม่ว่าจะเป็นมลพิษทางอากาศ เสียง ขยะ สารอันตราย สารตกค้างต่างๆ ล้วนแล้วมีผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนโดยตรง กรมควบคุมมลพิษและสำนักอนามัยสิ่งแวดล้อม พบว่า แม้อุณหภูมิแหล่งน้ำที่มีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่ามาตรฐานมาก โดยคุณภาพน้ำในบริเวณภาคกลางมีสภาพเสื่อมโทรมมากที่สุด โดยเฉพาะแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างและแม่น้ำท่าจีนตอนล่าง ซึ่งอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อการค้าทางเรือของคนและสัตว์น้ำ

มลพิษทางอากาศ มักพบในเขตเมืองใหญ่โดยเฉพาะกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความรุนแรงที่สุดของประเทศซึ่งความสูญเสียด้านสุขภาพและความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจนี้จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20 ภายในปี 2568

มลพิษทางเสียงสูงขึ้นตามเมืองใหญ่ ซึ่งผลจากการตรวจสอบวัดบริเวณพื้นที่ทั่ว

ไปและบริเวณริมถนนของจังหวัดต่างๆ พบว่า กรุงเทพมหานครมีระดับเสียงบนถนนเกิดค่ามาตรฐานส่วนจังหวัดต่างๆ ในภูมิภาคระดับเสียงไม่เกิดมาตรฐานที่กำหนด ยกเว้นริมถนนสายหลักในเมืองใหญ่

สารเคมีอันตรายตกค้างทำร้ายสุขภาพคนมากขึ้น จำนวนผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตจากสารอันตรายมีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งในจำนวนผู้ป่วยดังกล่าวส่วนใหญ่เป็นผู้ป่วยที่ได้รับสารเคมีการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 92 ของจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับสารเคมีทั้งหมดที่เหลือเป็นผู้ป่วยที่ได้รับสารเคมีจากภาคอุตสาหกรรม

ในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคนนั้น จำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกให้ทุกภาคส่วนในสังคมมีการประสานร่วมมือและร่วมทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อนำมาซึ่งความอยู่ดีมีสุขของคนไทยทุกคน

1.1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน

หลังจากประเทศไทยเกิดวิกฤตเศรษฐกิจเมื่อปี พ.ศ.2540 รัฐบาลได้ให้มาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจ โดยออกกฎหมายถึง 11 ฉบับ ภายหลังได้ถูกนักวิชาการเรียกว่า “กฎหมายขายชาติ” ทั้งนี้เพราะกฎหมายแต่ละฉบับต่างเอื้อประโยชน์ให้ต่างชาติเข้ามามีส่วนร่วมในกิจการและธุรกิจต่างๆ มากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการอนุญาตให้ต่างชาติเข้ามาถึงครองที่ดินได้ยาวนานถึง 99 ปี การส่งเสริมการค้าเสรีทำให้บริษัทค้าปลีกข้ามชาติเข้ามาตีตลาดร้านค้าโชห่วยของไทยแค่ 2-3 ปี โชห่วยของคนไทยจึงไปแล้วถึง 250,000 ราย ทางสำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้รายงานผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรในเดือนมิถุนายน 2545 มีอัตราการว่างงานจำนวน 6.4 แสนคน และหากเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อนมีจำนวนลดลง 1.7 แสนคน ในขณะที่จำนวนผู้มีงานทำ 33.25 ล้านคน มากกว่าผู้มีงานทำในช่วงปีก่อน ประมาณ 6 แสนคน

นพ.ทวี ตั้งเสรี ผู้อำนวยการโรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา เผยสถานการณ์ยุคเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ยอดผู้ป่วยโรคจิตเพิ่มยอดสูงขึ้น โคราชครองแชมป์เขตยอดผู้ป่วยกว่า 5,000 ค่อเดือน ให้เขต 5 ได้แก่ นครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ สุรินทร์ และมหาสารคาม เฉลี่ยยอดผู้ป่วยต่อเดือน ประมาณ 5,000 – 7,000 รายและจังหวัดที่มียอดผู้ป่วยมารับบริการมากที่สุด คือ นครราชสีมา โดยเฉลี่ยประมาณ 5,592 ราย ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา รองลงมาเป็นอาชีพค้าขาย นักธุรกิจ และข้าราชการ ซึ่งผู้ป่วยที่มารับการรักษาเป็นโรคจิตกังวลเกี่ยวกับภาวะเศรษฐกิจ

1.1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท บางคนเรียกว่าความล่มสลายของท้องถิ่นชนบท

บรรยายภาคโดยภาพรวมของท้องถิ่นชนบทภายในประเทศไทยพบว่าชุมชนส่วนใหญ่มีผู้นำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูงทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการทั้งในแง่การแก้ไขข้อขัดแย้งในชุมชนและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สาธารณสมบัติของชุมชน ชุมชนส่วนใหญ่มีการรวมตัวกันแบบหลวมๆ และขาดความสามารถในการต่อรองในการซื้อขายผลผลิตของชุมชน ลักษณะความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นที่สุดในชุมชนส่วนใหญ่จะเป็นลักษณะเครือญาติซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเชื่อมความสัมพันธ์ในด้านการถ่ายทอดและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ของชุมชนมีแนวโน้มจะลดลงเรื่อยๆ ในด้านโครงสร้างขององค์กรบริการจัดการในชุมชนส่วนใหญ่แล้วในชุมชนอื่นๆ จะอยู่ภายใต้การบริหารและจัดการของคณะกรรมการหมู่บ้านแต่ชุมชนส่วนใหญ่ยังขาดระบบการตรวจสอบประเมินความคุ้มค่า ความเหมาะสมของทุกกิจกรรมที่ได้รับงบประมาณจากทางราชการในด้านการแบ่งงาน แบ่งความรับผิดชอบของชุมชนมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะรวมอยู่ที่ผู้ใหญ่บ้าน โอกาสที่จะได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับจึงมีน้อยในขณะที่ความอุดมสมบูรณ์ด้านทรัพยากรธรรมชาติในชุมชนลดลงแต่กลับมีค่านิยมการบริโภคเพิ่มขึ้น สมาชิกชุมชนคนรุ่นใหม่มักจะละทิ้งชุมชนไปทำงานในตัวเมืองปล่อยให้ผู้สูงอายุและเด็กอยู่ในชุมชน อย่างไรก็ตาม การที่ขนาดของเมืองได้ขยายตัวอย่างรวดเร็วโดยขาดการวางแผนขณะที่เครื่องมือการบริหารเทศบาลในปัจจุบันยังไม่เพียงพอที่จะสามารถจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งแตกต่างจากชนบทที่นับวันยังมีขนาดเล็กลงและด้อยค่าลงตามลำดับ

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรเป็นสังคมอุตสาหกรรม จนกระทั่งเปลี่ยนมาเป็นสังคมสารสนเทศ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิต ความคิดและค่านิยมของคนไทย ในสังคมเกษตรนั้นคนส่วนใหญ่เป็นผู้ควบคุมการผลิต แต่สังคมอุตสาหกรรมคนเป็นเพียงชิ้นส่วนการผลิต และเมื่อเข้าสู่ยุคสารสนเทศปรากฏว่า การดำเนินชีวิตของคนไทยเป็นไปอย่างรีบเร่ง มีการบริโภคผ่านสังคมสารสนเทศจนส่งผลให้คนไทย ขาดการถ่วงถ่วงทั้งในด้านความถูกต้อง สาระประโยชน์และศีลธรรม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจากสังคมช่วยกันผลิตมาเป็นสังคมบริโภคนิยม ทำให้คนไทยมีความต้องการทางวัตถุนิยมมากขึ้นทั้งยังมีการถ่ายทอดค่านิยมและความต้องการไปสู่ลูกหลานอีกด้วย ในขณะที่เดียวกันที่เปลี่ยนจากสังคมธรรมนิยมาเป็นสังคมบริโภคนิยมทำให้สังคมไทยดั้งเดิมที่เคยยึดถือความถูกต้อง ตลอดจนความรับผิดชอบต่อชีวิตซึ่งเคยใช้เป็นเกณฑ์ในการดำเนินชีวิตนั้น ได้เปลี่ยนไปสู่วัตถุนิยมที่ยึดสินค้าและคุณภาพสินค้าเป็นหลัก กระแสโลกาภิวัตน์ได้ส่งผลให้คนไทยหันไปยกย่องฝรั่งและดูถูกคนไทยด้วยกันเอง ค่านิยมของคนไทยปัจจุบันจึงหันไปรับวัฒนธรรมของต่างประเทศไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริโภค การดำรงชีวิต

การใช้สินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งมีราคาแพงเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงรสนิยม ทำให้ในปัจจุบันคนไทยหลงใหลคุณค่าของภูมิปัญญาไทยจึงต้องกระตุ้นคุณค่าการรักษาวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่ ที่สำคัญที่ถือว่ามียุทธูปถัมภ์สูงสุดต่อการสร้างค่านิยมของคนไทยก็คือสื่อมวลชน โดยสามารถเปลี่ยนวิธีการสร้างค่านิยมของไทยได้อย่างสิ้นเชิงโดยการปลูกฝังผ่านทางสื่อต่างๆ

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะแยกมาจากบ้านเหมืองดี ซึ่งแต่ก่อนเป็นหมู่บ้านขนาดใหญ่ จึงแยกตั้งออกมาตั้งหมู่บ้านใหม่ ชื่อหมู่บ้านขอนแก่น เหตุที่เรียกหมู่บ้านว่าขอนแก่น คือในบริเวณวัดเหมืองดีได้มีต้นไทรขนาดใหญ่อายุกว่าร้อยปี มีขอนแก่นขึ้นขวางลำตะคอง ชาวบ้านจึงเรียกว่าหมู่บ้านขอนแก่น นานกว่า 100 ปี จึงแยกตัวออกมาตั้งหมู่บ้านใหม่ แต่เดิมสภาพพื้นที่ของหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นป่าละเมาะ ทุ่งนามีลำตะคองผ่านเป็นเขตแยกหมู่บ้าน สภาพถนนเป็นดิน ปัจจุบันป่าที่เคยมีในอดีตได้หมดไป และอาชีพดั้งเดิมของราษฎรที่อพยพมาส่วนใหญ่มีอาชีพทำนา, รับจ้าง, เลี้ยงสัตว์, ต่อมาได้มีการเปลี่ยนแปลงด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปาตำบล (สร้างเสร็จเมื่อ พ.ศ.2543) และในปัจจุบันหมู่บ้านขอนแก่น มีประชากรอาศัยอยู่ 69 ครัวเรือน และส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาเป็นหลัก เลี้ยงสัตว์

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา การขยายตัวของประชากร จำนวนประชากรของหมู่บ้านขอนแก่นตั้งแต่อดีตไม่มีการบันทึกเอาไว้ จึงขอเสนอข้อมูลในเรื่องการขยายตัวของประชากรในปัจจุบัน คือปี พ.ศ. 2545 จำนวนประชากร 318 คน ชาย 150 คน หญิง 168 คน

สภาพภูมิอากาศ

โดยทั่วไปอยู่ภายใต้มรสุมที่พัดผ่านประจำฤดูกาล 2 ชนิดคือลมตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว เรียกว่า มรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งพัดผ่านจากทิศตะวันตกเฉียงใต้เป็นส่วนใหญ่ จะพัดอยู่ในช่วงฤดูฝนทำให้สภาพอากาศชุ่มชื้นและมีฝนตกอยู่ทั่วไป จากปฏิทินแสดงภูมิอากาศอธิบายได้ว่า ฤดูฝนจะเริ่มจากเดือนพฤษภาคม ไปจนถึงเดือนตุลาคม ก็จะเริ่มหมดฝนเข้าสู่ฤดูหนาวไปจนถึงเดือน 3 ส่วนในเดือน 7 จะเป็นฤดูร้อน

สภาพที่ดิน

สภาพดินเป็นดินร่วนปนทราย ดินซุดที่ 8 ดินพินายเหมาะแก่การเพาะปลูก

ภาษา

ชาวบ้านขอนแก่นใช้ภาษาโคราชในการสื่อสารกัน โดยมักจะมีคำต่อท้ายพูดเสมอว่า“ดา” “บั้ง” “นี่” “เด่” แต่ปัจจุบันในหมู่บ้านไม่ค่อยได้พูดกันแล้วเนื่องจากได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น จึงใช้ภาษากลาง แต่คนรุ่นเก่า ๆ ยังใช้ภาษาโคราชเหมือนเดิม

ระบบนิเวศชุมชน

บ้านขอนแก่น ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งยางมีครัวเรือน 69 ครัวเรือน

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดกับ	วัดเมืองลี
ทิศตะวันออก	ติดกับ	วัดมะรุม
ทิศใต้	ติดกับ	ลำตะคลอง
ทิศตะวันตก	ติดกับ	บ้านเมืองลี หมู่ที่7 ตำบลโค้งยาง

ระบบสาธารณูปโภค

ประปาที่ใช้ภายในหมู่บ้าน เป็นประปาดำบลโค้งยางชาวบ้านในหมู่บ้านมีไฟฟ้าใช้กันทุกหลังคาเรือนเส้นทางคมนาคมถนนภายในหมู่บ้านแต่ก่อนเป็นถนนดินแคบๆ มีสะพานไม้พาดผ่าน ต่อมามีการพัฒนาเป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กของอบต. โค้งยาง เข้ามาเมื่อปี พ.ศ. 2541

ระบบสังคมและวัฒนธรรมระบบเครือญาติ

อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมทางสังคม ที่แยกย่อยเป็น 4 ประเด็นคือ:

1. การติดต่ออย่างใกล้ชิดกับกลุ่มปฐมภูมิ กลุ่มสังคมในชุมชนชนบทส่วนใหญ่มีแต่กลุ่มปฐมภูมิ เช่น ครอบครัว วงษาคณาญาติ เพื่อนบ้านข้างเคียง ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มสังคมที่ทุกคนต้องมีส่วนร่วมอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น ทำให้ต้องมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดอยู่เสมอ โอกาสที่สิ่งใหม่ๆ จากภายนอกจะเข้ามาชักจูงให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมีน้อยมาก.
2. ความแตกต่างของสังคม สมาชิกของชุมชนชนบทส่วนใหญ่จะมีความเหมือนกันทางเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมประเพณี ตลอดจนอาชีพ จึงไม่จำเป็นต้องก่อตั้งสมาคมตามอาชีพหรือตามภูมิลำเนาเหมือนชุมชนเมือง ที่สมาชิกส่วนใหญ่มาจากหลายภาษาหลายชนชาติหลายวัฒนธรรมและอพยพมาจากที่ต่างๆ กัน.
3. การแบ่งชั้นวรรณะของสังคม ในชุมชนชนบท โดยทั่วไปจะมีความแตกต่างหรือแบ่งชั้นวรรณะอย่างเด็ดขาดมากกว่าในเมือง ยกเว้นประเทศอินเดีย ที่ชุมชนชนบทมีการแบ่งชั้น

วรรณะอย่างเด็ดขาดมากกว่าในเมือง ซึ่งคงเนื่องมาจากการยึดถือขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นลักษณะแบบจารีตนิยมของชาวชนบทอินเดียน.

4. การเปลี่ยนแปลงชนชั้นทางสังคม ในชุมชนชนบทนั้นถูกจำกัดอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่คล้ายคลึงกัน โอกาสที่เปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคมจึงมีน้อยกว่าคนในชุมชนเมือง ที่มีสิ่งแวดล้อมที่ยั่วให้เขยิบฐานะคนในชั้นสังคมหนึ่ง ไปสู่สังคมอีกชั้นที่สูงกว่า.

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

สมาชิก องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งยาง(อบต.)

นายเช้า สุวรรณเวชานนท์

การศึกษาระดับสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3

นายขัน มงคล

การศึกษาระดับสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

ผู้นำหมู่บ้าน

นายฟุด นมขุนทด ตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาระดับสูงสุด มัธยมศึกษาปีที่ 3

นายยวน นพรัตน์ ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาระดับสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

นายสะเทือน มงคล ตำแหน่งผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน การศึกษาระดับสูงสุด ประถมศึกษาปีที่ 4

เศรษฐกิจ

- มีพื้นที่ทำการเกษตร 295 ไร่ เป็นที่นา 245 ไร่ เป็นที่สวน 50 ไร่

- มีผลผลิตค่าน้ำหนัทั้งหมดหมู่บ้านปีละ จำนวน 150 เกวียน ขายไปจำนวน 600

กิโลกรัม/เกวียน เก็บไว้รับประทาน จำนวน 400 กิโลกรัม/เกวียน

- ทั้งหมดหมู่บ้านซื้อปุ๋ยเคมีปีละ 350 กระสอบ

- มีผลผลิตอื่นๆ ทำสวนส้มโอ จำนวน 2 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ

1,000 บาทต่อปี

- ทำสวนมะพร้าวน้ำหอม จำนวน 1 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ

1,200 บาทต่อปี

- ทำสวนฝรั่ง จำนวน 1 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 1,000 บาทต่อปี

- ทำไร่ข้าวโพด จำนวน 12 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 40,000 บาทต่อปี

- เลี้ยงไก่ชน จำนวน 30 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 10,000 บาทต่อปี

- เลี้ยงวัว จำนวน 2 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 15,000 บาทต่อปี

- เลี้ยงเป็ด จำนวน 30 ครอบครั้ว ได้ผลผลิตทั้งหมดหมู่บ้านประมาณ 7,000 บาทต่อปี

- มีการผลิตสินค้าในหมู่บ้านเพื่อจำหน่ายทำขนนางเล็ด ครอบครั้วที่ผลิตมี 2 ครอบครั้ว มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 6,000 บาท

- ผลิตเครื่องจัดสวน เช่น กระจด แข่ง ชะลอม ว่าว ครอบคร้วที่ผลิตมี 2 ครอบคร้ว มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 5,000 บาท
  - เย็บผ้า ครอบคร้วที่ผลิตมี 1 ครอบคร้วมีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 10,000 บาท
  - ขนมหาลม ขนมหักทอง ครอบคร้วที่ผลิตมี 1 ครอบคร้ว มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 10,000 บาท
  - ข้าวหลาม ครอบคร้วที่ผลิตมี 1 ครอบคร้ว มีรายได้เข้าหมู่บ้านประมาณปีละ 6,000 บาท
- รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านขอนแก่นต่อปีในแต่ละครอบคร้ว โดยสรุปรวมทั้งหมดประมาณ

ตารางที่ 1. แสดงรายได้ของประชาชน

1,000 - 5,000 บาท	มี	20	ครอบคร้ว
5,001 - 10,000 บาท	มี	14	ครอบคร้ว
10,001 - 20,000 บาท	มี	16	ครอบคร้ว
20,001 - 30,000 บาท	มี	8	ครอบคร้ว
30,001 - 50,000 บาท	มี	3	ครอบคร้ว
50,001 - 100,000 บาท	มี	8	ครอบคร้ว

จากการทำงานในหมู่บ้านจะสังเกตได้ว่าในแต่ละครัวเรือนจะมีความผูกพันทางสายเลือด ในลักษณะการอยู่ร่วมกันของญาติพี่น้อง พ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย ไม่ว่าจะเป็ฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงที่แต่งงานกันไปแล้วจะมาอาศัยกันอยู่ในบ้านเดียวกัน ในกรณีที่ไม่มีบ้านเป็นของตนเองแต่ถ้าใครจะแยกครอบคร้วหรือขายครอบคร้วจะกระทำในพื้นที่ในเขตบ้านตนเอง จึงอาจกล่าวได้ว่าเป็นการขายจำนวนครัวเรือนของหมู่บ้านในปัจจุบันก็ได้

ผู้นำและการเมืองการปกครอง

ในหมู่บ้านขอนแก่นมีการปกครองเหมือนหมู่บ้านทั่ว ๆ ไป คือ มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นประมุขของหมู่บ้าน และมีหน่วยงาน อบต. เข้ามาช่วยเหลือและรับผิดชอบ มีหน่วยงานราชการเข้ามาดูแลในเรื่องของการพัฒนาอาชีพ คือ พัฒนาการประจำตำบล ไค้ียงยาง

ประเพณี

จากการสัมภาษณ์ชาวบ้านทราบว่า วดภายในหมู่บ้านไม่มีแค่เมื่อชาวบ้านต้องการทำบุญจะไปที่วัดเหมืองดี ชาวบ้านจะยึดถือปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีที่มีความสัมพันธ์กับสังคมโคราชมากมาย จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานของการก่อตั้งเป็นเมือง ประเพณีต่าง ๆ จึงถูกถ่ายทอดต่อกันมาอย่างไม่ขาดสายและยังคงรักไว้ตราบนานทุกวันนี้ เช่น ประเพณีทำ

บุญกลางบ้าน ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีเข้าพรรษา ประเพณีลอยกระทง และประเพณีวันขึ้นปีใหม่

ในรอบหนึ่งปีในหมู่บ้านขอนแก่นมีการทำบุญหรือประเพณี

ตารางที่ 2. แสดงประเพณีในรอบ 1 ปีของหมู่บ้านขอนแก่น

เดือนมกราคม	ทำบุญประเพณี ขึ้นปีใหญ่ ทำบุญกลางบ้าน
เดือนกุมภาพันธ์	ทำบุญประเพณี งานประจำปีวัดเหมืองลี่
เดือนมีนาคม	ทำบุญประเพณี งานบวช
เดือนเมษายน	ทำบุญประเพณี งานบวช ทำบุญเทศกาลสงกรานต์
เดือนพฤษภาคม	ทำบุญประเพณี งานบวช
เดือนมิถุนายน	ทำบุญประเพณี -
เดือนกรกฎาคม	ทำบุญประเพณี งานเข้าพรรษา
เดือนสิงหาคม	ทำบุญประเพณี งานบุญสาคไทย
เดือนกันยายน	ทำบุญประเพณี -
เดือนตุลาคม	ทำบุญประเพณี งานออกพรรษา
เดือนพฤศจิกายน	ทำบุญประเพณี ประเพณีลอยกระทง
เดือนธันวาคม	ทำบุญประเพณี -

ในหมู่บ้านขอนแก่น ไม่มีโรงเรียนในหมู่บ้าน

ชุมชน ไปศึกษานอกหมู่บ้าน รวม 47 คน คือ

ตารางที่ 3. แสดงการศึกษาของประชากร หมู่บ้านขอนแก่น

ระดับประถมศึกษา	จำนวนนักเรียน	22 คน
ระดับมัธยมศึกษา	จำนวนนักเรียน	17 คน
นักศึกษาผู้ใหญ่	จำนวนนักเรียน	5 คน
สูงกว่าระดับมัธยมศึกษา	จำนวนนักเรียน	3 คน

สุขภาพอนามัย

ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา คนในหมู่บ้านได้รับบริการและมีการดูแลสุขภาพอนามัยในด้านการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการรักษาพยาบาล เมื่อมีการเจ็บป่วยเล็กน้อยชาวบ้านส่วนมากจะรักษาพยาบาลจาก อสม. หมอชาวบ้าน และศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน และสถานอนามัยไค้ียงฆางเมื่อมีการเจ็บป่วยอย่างรุนแรงชาวบ้านจะสามารถไปรับการรักษาได้จากโรง

พยาบาลอำเภอสูงเนินและการเจ็บป่วยที่พบส่วนมากจะเป็นการเจ็บป่วยตามฤดูกาล เช่น โรคอุจจาระร่วง และ ไข้หวัดใหญ่

ตารางที่ 4. แสดงแหล่งน้ำในหมู่บ้าน

คลองน้ำ	3	แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี
ฝายกั้นน้ำ	2	แห่ง	ใช้ได้ตลอดปี

2.ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมมีดังนี้

2.1 ผลกระทบต่อหน่วยระบบ A

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

- 1) นโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

จุดเด่น ผู้นำชุมชน คณะกรรมการกองทุน สมาชิกกองทุนและบุคคลทั่วไปพบว่าส่วนสมาชิกในการให้ความเห็นชอบระเบียบ หลักการดำเนินงานที่ใช้ ภูมิปัญญาและคุณค่ากำหนดอนาคต การใช้กองทุนส่งเสริมสวัสดิการชุมชน

จุดด้อย มีชาวบ้านบางส่วนที่ยังไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับเงินกองทุนและกฎระเบียบของกองทุน ไม่มากนักแต่หลังจากมีการดำเนินการไปได้ระยะหนึ่ง ประชาชนในหมู่บ้านก็มีความเข้าใจมากขึ้น

2) เงินกองทุน 1 ล้านบาท

จุดเด่น เป็นเงินกองทุนที่เข้ามาช่วยให้ชาวบ้านมีชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น มีเงินในการนำไปหมุนเวียนประกอบอาชีพ ทำให้ครอบครัวมีรายได้ มีการสร้างอาชีพ ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้น ส่งผลให้เศรษฐกิจหมู่บ้านดีขึ้น มีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านเพิ่มขึ้น

จุดด้อย ประชาชนต้องคอยความช่วยเหลือจากรัฐ

เมื่อเงินกองทุนตกลงมาทุกหมู่บ้านทั่วประเทศ หมู่บ้านขอนแก่น ได้รับเงินโอนเข้าบัญชีหมู่บ้านเมื่อวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2544 จำนวนสมาชิกกองทุน 59 คน ปล่อยกู้รวมผู้กู้ทั้งหมด 39 ราย ยอดเงินให้ผู้กู้รวมเป็นเงิน 785,000 บาท ปัจจุบันเงินกองทุนเหลือ 215,000 บาท

ทางคณะกรรมการ ได้ทำการปล่อยเงินกองทุนให้กับสมาชิกในหมู่บ้านได้กู้เงินไปตามนโยบายของรัฐบาล

3) คณะกรรมการหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา มีการจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการ ได้มาจากการลงมติของสมาชิกกองทุน มีคณะกรรมการทั้งหมด 10 คน มีการจัดแบ่งหน้าที่การทำงาน เพื่อให้มีการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านอย่างมีประสิทธิภาพ

จุดเด่น คณะกรรมการจะต้องปฏิบัติงานการบริหารกองทุน ด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมช่วยชาวบ้านมีรายได้ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ซึ่งระเบียบของกองทุนเป็นแนวทางปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ให้โอกาสช่วยเหลือแก่คนยากจนในการกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพและติดตามให้ความช่วยเหลือเมื่อมีปัญหาอุปสรรค

จุดด้อย มีคณะกรรมการบางคนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจระเบียบ ข้อบังคับ วัตถุประสงค์ ในการบริหารกองทุนหมู่บ้านที่ชัดเจน

4) ผู้สมัครขอกู้

จุดเด่น จะต้องมีความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ มีความเอื้อเฟื้อเห็นอกเห็นใจกัน เมื่อได้กู้ยืมเงินแล้วต้องนำไปประกอบอาชีพให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในการชำระเงินคืนตามกำหนด

จุดด้อย สมาชิกบางรายไม่ปฏิบัติตามวัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินตามโครงการที่เสนอกองทุนหมู่บ้าน

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

เป็นการประเมินผลการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น ตำบลโค้งยาง อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

1) กระบวนการคัดเลือกผู้กู้ของกองทุน

จุดเด่น คือ การยอมรับและปฏิบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้าน เป็นการสร้างวินัยทางการเงินให้สมาชิกในชุมชน ด้วยการให้สมาชิกเคารพระเบียบกองทุนที่ร่วมกันสร้างขึ้น

จุดด้อย คือ ชาวบ้านยังขาดความตั้งใจในการประกอบอาชีพของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นไปตามลักษณะธรรมชาติ ทำเพื่อบริโภคเป็นหลัก มีค่านิยมที่ยึดความสะดวกสบาย หากกู้เงินกองทุนหมู่บ้านไปแล้ว ไม่มีความตั้งใจจริงก็จะทำให้ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้นแต่จะทำให้หนี้สินเพิ่มขึ้น

2) กระบวนการทำบัญชีของกองทุน

จุดเด่น การจัดทำบัญชีกองทุน มีการจัดทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย บัญชีชื่อม
ทรัพย์ในแต่ละเดือน ทำให้สามารถตรวจสอบค่าใช้จ่ายเงินกองทุนได้ เกิดความโปร่งใสของกอง
ทุน

จุดด้อย ระบบการจัดทำบัญชีอาจยังไม่ถูกต้องตามแบบหรือสมบูรณ์มากนัก เพราะ
พบว่า การทำบัญชีรายรับ รายจ่าย ของหมู่บ้าน ไม่มีผู้มีความรู้ในการทำบัญชีที่ถูกต้อง

3) อื่นๆ เกี่ยวกับกระบวนการของหน่วยระบบ A คือ พิจารณาการดำเนินงานของกอง
ทุนหมู่บ้านขอนแก่นไพร พบว่า ข้อบกพร่องของการอนุมัติเงินกู้ของหมู่บ้าน คือ คณะกรรมการ
จะอนุมัติเงินกู้แล้วแต่ไม่มีการติดตามโครงการที่อนุมัติเงินกู้โดย ส่วนมากคณะกรรมการก็จะอนุมัติ
เงินกู้ให้กับเครือข่ายของตนเองตามวงเงินกู้

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) ผลโดยตรง พบว่า ปัจจุบันหมู่บ้านขอนแก่นไพร ตำบลโค้งยาง ได้ปล่อยเงินกู้มา
เป็นระยะเวลา 9 เดือน ทางกองทุนได้ปล่อยเงินกู้ไปเป็นจำนวน 39 ราย แต่ในจำนวนผู้ขอกู้
บางรายนั้น คณะกรรมการไม่ปล่อยให้ผู้ตามจำนวนเต็มที่ผู้ยื่นคำขอกู้มา

2) ผลกระทบโดยตรงพบว่า

1. การที่คณะกรรมการปล่อยให้ผู้กู้ ให้กับเครือข่าย
2. ทำให้ผู้กู้ขยายกิจการหรือเป็นการทำให้กิจการของผู้กู้มีความเจริญยิ่งขึ้น
3. ทำให้สมาชิกในหมู่บ้านมีทุนในการทำนา โดยไม่ต้องกู้เงินในอัตราดอกเบี้ยสูงและมีรายได้เพิ่มขึ้น

3) ผลกระทบโดยอ้อม พบว่า

1. กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็งมากขึ้น เพราะสมาชิกผู้กู้
สามารถนำเงินไปลงทุนทำให้เกิดรายได้ และมีความสามารถที่จะนำเงินนั้นมาชำระคืนได้ ทำให้
เงินสะสมในกองทุนไม่สูญเปล่า

2. ทำให้สมาชิกภายในหมู่บ้านได้รับทราบข้อมูลข่าวสารใหม่ ๆ ทำให้เกิดการ
เรียนรู้เพิ่มขึ้น โดยเฉพาะคณะกรรมการได้เข้าใจในระบบการทำงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการว่าทำ
อย่างไรที่จะทำให้กองทุนมีความเจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

3. ทำให้หมู่บ้านมีการติดต่อสื่อสารและแลกเปลี่ยนความรู้กับหมู่บ้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะ
จะเป็นทางด้านการทำธุรกิจใหม่ ๆ หรือหากการตลาดเพื่อขยายธุรกิจของตนเอง

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของ หน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพในการดำเนินกิจการของผู้กู้ในแต่ละรายนั้นส่วนมากจะนำเงินที่กู้ได้ไปเป็นทุนในการทำนา ทำไร่ เพิ่มทุนในการค้าขาย เลี้ยงสัตว์ ที่ทำมาก่อนแล้ว คือช่วยเหลือในด้านกู้เงินดอกเบี้ยต่ำ

2) สมาชิกผู้กู้

จุดเด่น หากความรู้เพิ่มเติมในการประกอบอาชีพ ทำให้ได้ผลตอบแทนที่คุ้มค่า และส่วนใหญ่ก็มีประสบการณ์อยู่แล้ว

จุดด้อย ชาวบ้านขาดความรู้ โดยเฉพาะการศึกษาน้อยทำให้ความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพและการรวมกลุ่มถึงแม้จะมีกลุ่มอาชีพในหมู่บ้านแต่ยังเป็นการเริ่มต้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในการประสานงานกัน เกื้อหนุนกัน ทำให้เกิดการแข่งขันกันเอง ส่วนหนึ่งยังว่างงานทำให้เป็นการระงับการประกอบอาชีพทำให้รายจ่ายเพิ่มขึ้นแต่ยังขาดรายได้เพราะคุ้นเคยกับการรับจ้างเป็นหลัก

2.2.2 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B พบว่า

1) จำนวนเงินกู้ที่ได้จากการกู้กองทุนหมู่บ้าน

จุดเด่น ส่วนใหญ่ชาวบ้านจะไม่นำเงินที่กู้ได้ไปลงทุนประกอบอาชีพแต่จะนำไปใช้ในกิจการอื่นด้วย เช่น ชำระหนี้สินเดิม

จุดด้อย ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีการกู้ยืมเงินจากหลายสถาบัน เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ธนาคารออมสิน หนี้กองทุนเงินล้าน ก่อให้เกิดปัญหาเมื่อถึงเวลาชำระหนี้คือ เพราะไม่มีรายได้พอที่จะชำระหนี้

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การหาวัตถุดิบที่ดี

จุดเด่น วัตถุดิบในการประกอบอาชีพของสมาชิก เพื่อประเมินความสำเร็จในการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุน ประเมินผลผลิตและรายได้ที่จะสามารถนำมาคืนกองทุนเพื่อเป็นทุนหมุนเวียนต่อไป

จุดด้อย วัตถุดิบที่ใช้อาจขายได้ราคาต่ำ ต้องประสบผลขาดทุน

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรง (Immediate Result)

จุดเด่น มีผู้กู้เงินจำนวน 39 ราย ส่วนใหญ่ก็จะนำเงินไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ของโครงการ บางคนก็เพื่อ ถดรายจ่ายภายในครอบครัว

จุดด้อย ผู้กู้เงินกองทุนบางคนก็นำเงินไปใช้ในกิจการอื่น

1) ผลกระทบโดยตรง (Direct Impact)

จุดเด่น ผู้กู้ได้ขยายกิจการเพราะได้นำเงินไปลงทุนในอาชีพที่มีอยู่แล้ว และมีประสบการณ์ด้วย ทำให้มีรายได้จากการลงทุนมากขึ้นและสามารถเก็บไว้เป็นเงินทุนในครั้งต่อไปได้อีก

2) ผลกระทบโดยอ้อม (Indirect Impact)

จุดเด่น เมื่อผู้กู้ได้ดำเนินกิจการตามโครงการ ได้ก็จะนำมาซึ่งรายได้สามารถพึ่ง ตนและช่วยเหลือตนเองครอบครัวได้ ก็สามารทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้

จุดด้อย เมื่อสมาชิกผู้ก้นำเงินไปลงทุนในด้านที่ไม่มีความรู้ก็จะทำให้เกิดการขาดทุน

2.2.3 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B พบว่า

1) การทำกิจการอย่าง ถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย พบว่า จุดเด่นของการปล่อยเงินกู้ในแต่ละรายนั้นก็คือมีบางส่วนที่นำเงินที่ขอกู้ไปทำตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้มาจริง ส่วนมากจะประกอบอาชีพเกษตรโดยสมาชิกผู้ได้นำเงินไปใช้ในการทำนา จุดด้อย คือ สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถทำบัญชีรายรับ รายจ่ายได้ เพราะมีความคิดว่าไม่มีความสำคัญ

2) อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการของหน่วยระบบ B มีหน่วยงานของรัฐได้เข้ามาแนะนำวิธีการทำบัญชีให้แต่ละหมู่บ้านซึ่งจะมีตัวแทนจากคณะกรรมการเข้าร่วมอบรม คณะกรรมการจะนำความรู้ที่ได้รับมาสู่สมาชิกในหมู่บ้าน เมื่อมีการนัดประชุมสมาชิกทุกคนก็ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ผลโดยตรงผู้กู้สามารถบริหารงานในการทำเกษตรของคนเพิ่มมากขึ้น มีการขยายตัวทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนในครอบครัวและภายในชุมชน

2) ผลกระทบโดยตรง ผู้กู้ไม่ได้ลดภาระหนี้สินใช้ในการทำนาเพื่อเพิ่มความสะดวกในการทำงาน

3) ผลกระทบโดยอ้อม ผู้กู้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองได้เพียงระยะเวลาหนึ่ง สาเหตุมาจากเงินที่ขอกู้มีจำนวนเงินน้อยไม่เพียงพอกับการประกอบอาชีพ

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

3.1 อาชีพเกษตรกรกรรม(ทำนา,ทำไร่) ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีพื้นที่แหล่งน้ำที่เพียงพอ

พอในการทำนา ทำไร่ ตลอดจนดูแลเกี่ยวกับ

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีประสบการณ์ในด้านการทำนาและทำไร่โดยตรง

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ มีรายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร

3.2 อาชีพค้าขาย ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ มีทำเลที่ตั้งในหมู่บ้านที่ห่างไกลในตัวเมือง ชาวบ้านจึงจำเป็นต้องซื้อของจากร้านค้าภายในหมู่บ้าน

กระบวนการที่ดี ได้แก่ ซื้อสินค้าราคาถูกจากร้านค้าขายส่งเพื่อให้ได้ราคาถูก ลดต้นทุน

ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณที่พอเหมาะ ได้แก่ ขายของได้กำไร

4. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการทำสารนิพนธ์

4.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น การเกิดกองทุนพบว่า

4.1.1 มีกองทุนขึ้นมาใหม่จากกองทุน 1 ด้านบาทสมทบกับกองทุน1กองทุน

- มีความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุน

- กองทุนหมู่บ้านสามารถพัฒนาอาชีพและรายได้

- มีการสร้างงานสร้างรายได้

- มีสมาชิกในชุมชนให้ความร่วมมือสมัครเป็นสมาชิก

4.1.2 ระบบบริหารกองทุนพบว่ามีคณะกรรมการบริหารกองทุนและคัดเลือกคณะกรรมการตามระเบียบมีระเบียบการบริหารกองทุน ระเบียบการกู้ และการคิดดอกเบี้ยมีการรับเงินฝาก และระดมทุนเงินฝากมีการนำดอกเบี้ยและผลกำไรมาจัดสรรผลประโยชน์ของกองทุน

4.1.3 การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองพบว่าได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน ได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่องการพึ่งพาตนเอง และนำมาใช้ในการบริหารกองทุน การประกอบอาชีพได้รับความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำมาปฏิบัติในการบริหารกองทุน

4.1.4 การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางเศรษฐกิจ พบว่าความเข้าใจของสมาชิกกองทุนเกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนจะต้องรักษาเงินกองทุนด้วยตนเอง ถ้าผู้กู้ไม่ชำระคืนจะต้องจัดการกันเองให้ได้มิใช่รอแต่ความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการ

ดำเนินการประกอบอาชีพ โดยที่ไม่ไปกู้เงินนอกระบบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูงผู้กู้แต่ละคนมีความคิดในการดำเนินการประกอบอาชีพโดยใช้หลักในการพึ่งพาตนเอง

4.1.5 การมีศักยภาพและมีความเข้มแข็ง พบว่าบ้านขอนแก่น หมู่ที่ 6 มีอาชีพดั้งเดิม คือ ทำนา ทำไร่ มีจำนวนครัวเรือน 69 หลังคาเรือน สภาพหมู่บ้านมีถนนคอนกรีตทั่วทั้งหมู่บ้านและมีสาธารณูปโภคครบทุกอย่าง คือประชากรในหมู่บ้านมีน้ำ ไฟฟ้าใช้ทุกหลังคาเรือน และในปัจจุบันสมาชิกในหมู่บ้านจะประกอบอาชีพทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และรับจ้างเป็นส่วนใหญ่ สมาชิกในชุมชนส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษา ในด้านการกู้เงินกองทุนหมู่บ้าน ปัจจุบันนี้สภาพของกองทุนบ้านขอนแก่น หมู่ที่ 6 มีการปล่อยกู้ 39 ราย เป็นเงิน 785,000 บาท โดยนำเงินมาดำเนินการประกอบอาชีพดังนี้

ทำการเกษตร	จำนวน	30	ราย
เลี้ยงสัตว์	จำนวน	3	ราย
ค้าขาย	จำนวน	3	ราย
ภรรยาจ่ายพัฒนาอาชีพ	จำนวน	3	ราย

5. ความเข้มแข็งของชุมชน

5.1 ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านขอนแก่น กำหนดตามแบบสอบถาม บร.2 และ บร.7 พบว่า

1. มีความสามัคคีมาก
2. มีความซื่อสัตย์ปานกลาง
3. ชกชองคนทำความดีมาก
4. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันปานกลาง
5. มีโอกาสหาความรู้เพิ่มเติม
6. มีอาชีพสามารถเลี้ยง ครอบครัได้ 69 ครอบครั
7. ครอบครัในชุมชนมีความอบอุ่น 69 ครอบครั
8. ในชุมชนมีการรวมตัวจัดตั้งกลุ่มองค์กรประชาชนเท่าเดิมจากปีที่แล้ว
9. ในชุมชนมีการรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกเป็นประจำ โดยการประชุมหรือ

เสวนา

10. มีการช่วยเหลือสตรี เด็ก และกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
11. มีผู้นำที่มีคุณธรรม ยุติธรรม
12. ในชุมชนสามารถร่วมกันแก้ปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดโดย

สมาชิกในชุมชน

13. สมาชิกในชุมชนมีความสามัคคีมาก จากการสังเกตเวลายามงานบุญ หรืองานศพ จะช่วยเหลือกันเฉพาะคนที่ว่างจริง ๆ เท่านั้น ความซื่อสัตย์จะเห็นคนในหมู่บ้านมีความซื่อสัตย์ ปานกลางจากการที่ขี้มของกัน ไม่ค่อยจะเอามาส่งคืน ต้องให้เจ้าของทวงถามจึงจะได้คืน การยกย่องคนทำความดีจะมีมากพอสมควรเพราะชาวบ้านรู้ว่าใครดีจะเข้ามายินดีด้วยถึงบ้าน การช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีปานกลางจากการสังเกตในงานบุญต่าง ๆ หรือในงานศพ ถ้าไม่บอกก็ไม่มาร่วม การหาโอกาสเรียนเพิ่มเติมเป็นครั้งเท่านั้นที่ให้ความสนใจจริง สมาชิกภายในหมู่บ้านสามารถเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้และมีความอบอุ่นภายในครอบครัวปานกลาง การตั้งกลุ่มต่าง ๆ ชาวบ้านจะร่วมมือกันดี การประชุมเสวนารับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี และมีผู้นำที่มีคุณธรรมและยุติธรรมและสามารถร่วมกันแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ โดยมีแผนงานที่คิดจากสมาชิกในชุมชน

5.2 ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนะของประชาชนในท้องถิ่น

ประชาชนในชุมชนมีอาชีพทำภายในชุมชนและมีรายได้มาจุนเจือครอบครัว ราคาผลผลิตทางการเกษตรไม่ตกต่ำ

6. แนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุน

คณะกรรมการปฏิบัติตามกฎระเบียบของกองทุนหมู่บ้านในการบริหารกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด และชี้แจงวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านสร้างจิตสำนึกที่ดีในการร่วมกันพัฒนากองทุนหมู่บ้านให้ยั่งยืน มีการอบรมแลกเปลี่ยนความรู้พัฒนาอาชีพของชาวบ้านกันเป็นเครือข่ายกลุ่มอาชีพระหว่างตำบลเพื่อนำมาพัฒนาอาชีพของตน

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

จากการติดตามผลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง บ้านขอนแก่น ตำบลโคกยาง อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 1.1 เพื่อทราบว่ากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ บรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงใด
- 1.2 เพื่อศึกษาความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมายและเพื่อทราบข้อมูลระดับความเข้มแข็งของชุมชน
- 1.3 เพื่อให้ได้ข้อสรุปและแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพต่อไปในอนาคต

2. วิธีการดำเนินการ

วิธีการมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1. ศึกษาวัตถุประสงค์ หลักการ เป้าหมาย ของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติให้เข้าใจ

ขั้นตอนที่ 2. ศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการกองทุนหมู่บ้านคณะกรรมการกองทุนสมาชิกกองทุนของกองทุนหมู่บ้านขอนแก่นที่เป็นกรณีศึกษา

ขั้นตอนที่ 3. เก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ จากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ผู้ประเมินสามารถเก็บรวบรวมได้โดยตรงจากกลุ่มเป้าหมาย โดยอาศัยวิธีการเก็บข้อมูลที่สำคัญ 3 วิธี ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจ โดยใช้แบบเก็บข้อมูล บร.1 – บร.12

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data Source) เป็นแหล่งข้อมูลที่ได้จากส่วนราชการ เอกชนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) กชช.2ค. แผนพัฒนาตำบลประจำปี 2545 แผนพัฒนาตำบล 5 ปี (พ.ศ. 2545-2549) เอกสารกองทุนหมู่บ้าน เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 4. นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้จากทั้ง 2 แหล่งมาวิเคราะห์โดยใช้เทคนิค CIPP Model

ขั้นตอนที่ 5. สรุปผลการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะ

3. ผลการดำเนินการ

- 3.1 คณะกรรมการกองทุนที่ปฏิบัติหน้าที่ตามระเบียบกองทุน มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานกองทุน มีจำนวนไม่มาก
- 3.2 คณะกรรมการบริหารจัดการตามระเบียบกองทุนอย่างชัดเจน ยกเว้นในเรื่องของการทำบัญชี ซึ่งยังไม่มีแบบแผน
- 3.3 กลุ่มผู้กู้เงินกองทุน นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพตามที่เสนอ โครงการขอกู้เพียงจำนวนหนึ่งเท่านั้น

4. อภิปรายผล

4.1 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น

วัตถุประสงค์ข้อ 1 การเกิดกองทุนเกิดจากความสมัครสมานสามัคคีและความร่วมมือของคนในชุมชนที่ชัดเจนมีความพร้อมใจกันและคนในชุมชนก็มีส่วนร่วมกันทุกคน ด้วย

วัตถุประสงค์ข้อ 2 การมีระบบบริหารกองทุนที่มีประสิทธิภาพ มีการตั้งคณะกรรมการบริหารกองทุนและมีการแบ่งหน้าที่ในการทำงานอย่างถูกต้องเป็นระบบ และจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน

วัตถุประสงค์ข้อ 3 การมีศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น คนในชุมชนกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น มีความสามัคคี ร่วมมือร่วมใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

วัตถุประสงค์ข้อ 4 การมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง มีการแลกเปลี่ยนความรู้อย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ทั้งหมด ยังต้องได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากองค์กรอื่นอีก

ซึ่งการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านขอนแก่น เป็นไปในลักษณะเชิงบวกดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

4.2 ตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของประชาชนพื้นที่เป้าหมาย

- 4.2.1 การอยู่ในชุมชนอย่างสงบสุขมีสันติ
- 4.2.2 คนในชุมชนรู้หน้าที่ของตนเอง
- 4.2.3 มีผู้นำที่เข้มแข็งมีความเป็นธรรม ยุติธรรม
- 4.2.4 คนในชุมชนมีความสมัครสมานสามัคคี

- 4.2.5 ครอบครัวมีความอบอุ่นอยู่พร้อมหน้า
- 4.2.6 มีความเชื่อเพื่อเชื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4.2.7 สมาชิกในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้
- 4.2.8 สมาชิกในชุมชนมีความซื่อสัตย์สุจริต
- 4.2.9 คนในชุมชนมีการยกย่องคนทำความดี

4.3 ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาในการบริหารจัดการกองทุน

- 4.3.1 มีการจัดระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านของคณะกรรมการกองทุน
- 4.3.2 มีการติดตามประเมิน โครงการของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุน
- 4.3.3 อบรมแบบแผนการดำเนินงานบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านแก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและสมาชิก

5. ข้อเสนอแนะ

5.1 ข้อเสนอแนะการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้าน

- 5.1.1 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านขอไร ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ควรมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการให้ชัดเจนและมีบทลงโทษสำหรับคณะกรรมการที่ไม่ปฏิบัติตามระเบียบกองทุน

5.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

- 5.2.1 ควรมีการแก้ไขในระบบการทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน ควรหาผู้มีความรู้ในเรื่องการทำบัญชีหรือไม่ก็ทำอบรมการทำบัญชีในเป็นแนวทางเดียวกันในระดับตำบลให้เหมือนกัน
- 5.2.2 ขาดผู้มีความรู้ความสามารถในการบริหารกองทุนหมู่บ้าน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียน นักศึกษา ได้มีโอกาสร่วมเป็นคณะกรรมการกองทุน เพื่อให้เอาความรู้ที่เรียนมาใช้ประโยชน์

5.3 ข้อเสนอแนะนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุน

- 5.3.1 คณะกรรมการกองทุนควรจัดให้มีประชาคมหรือกิจกรรมของสมาชิก เพื่อร่วมกันพัฒนาชุมชน ซึ่งอาจจัดตั้งเป็นกลุ่มอาชีพ เพื่อสร้างความเข้มแข็งด้านเศรษฐกิจและสังคม

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัย

- 5.4.1 ประเด็นที่น่าสนใจที่ควรนำมาศึกษาค้นคว้าต่อไป คือ
  - การพัฒนากองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองอย่างยั่งยืน
  - การจัดตั้งกลุ่มอาชีพกองทุนหมู่บ้าน

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ,สำนักงาน. (2544). คู่มือสำหรับประชาชน เพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- .(2544). ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ.2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544. กรุงเทพฯ: สหพัฒนาการพิมพ์.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชนนไพร. (2544). ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านชนนไพร. นครราชสีมา.
- เจดีย์ว บุรีภักดี และคณะ. (2544). ชุดสารนิพนธ์. เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์.
- ดวงแก้ว ปรีชาชนพจน์,สุเมธ เหลืองศิริมงคล และกานดา ชูเชิด. (2545). สภาพแวดล้อมเชิงสังคมไทย. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1) : 57-66.
- ปัญหาความเครียดของประชาชน 5 จังหวัด. (10-30 พฤษภาคม 2545). อีสานโพสต์ : 3.
- มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี. (2544). คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- รวมพลัง ยุพาพร. (2543). SMEs ก้าวไกลพัฒนาเศรษฐกิจไทยให้เจริญ. แวดล้อมเศรษฐกิจการเมืองและสังคม. มปท.
- วรวิทย์ อนิรุทธวรกุล, ชีปรีรัตน์ วัชรางกูร, และวิณา เตชะพนาดร. (2545). ความยากจนปัญหาที่สำคัญยิ่งของการพัฒนา. วารสารเศรษฐกิจและสังคม. 39(1) : 37-44.
- วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2545). <http://www.ismed.ot.th/intro-ismed/quotaion.html>.
- สวาท เสนาณรงค์,วิไลเจิด ทวีสิน. (2536). สังคมศึกษา ส 503. กรุงเทพฯ: ไทยร่มเกล้า.
- องค์การบริหารส่วนตำบลโค้งยาง. (2544). แผนพัฒนาตำบล 5 ปี. นครราชสีมา
- อุดม จำรัสพันธุ์, ชาตรี นาคะกุล,ชาติชาย ม่วงปทุม,สมชาย วรกิจเกษมกุล. (2545). ชุดวิชาการประเมินเพื่อพัฒนา. ทักษ์นทองการพิมพ์
- .(2545). ชุดวิชาการวิจัยชุมชน. เอส.อาร์.พรินติ้งแมสโปรดักส์.